

PODROBNÝ HARMONOGRAM JESENNÉHO ZBERU OBJEMNÉHO ODPADU

STR. 8

MESTSKÁ ČASŤ REŠTARTUJE DENNÉ CENTRÁ PRE SENIOROV

STR. 18 - 19

Petržalka chce prilákať do denných centier viac nových návštevníkov. Bohatý program pre nich pripravila aj v rámci festivalu Seniorfest. | Foto: Ivana Vrabľová

ZA MÚRMI PANELÁKOV SÚ SKRYTÉ SMUTNÉ PRÍBEHY

Sociálne oddelenie petržalského miestneho úradu rieši rôzne situácie. Pomáha ľuďom v sociálnej núdzi preklenúť najťažšie obdobie, snaží sa vytvoriť bezpečné prostredie pre osamelé matky s deťmi, ženy ohrozené domácim násilím, seniorov na pokraji chudoby, zachraňuje – a to doslova – životy ľudí bez domova.

No aj keď toto sú najvypuklejšie či najviac medializované problémy, sídliská (a mestá) trápia oveľa viac. Mnohé veci pritom ostávajú skryté. Patria k nim aj „neviditeľní“ ľudia so psychickými problémami, ktorých

– z rôznych príčin – nezachytila sociálna a zdravotná sieť.

„Stretávame ich vo svojich panelákoch ako susedov, alebo kdekoľvek inde vo verejnom priestore bez toho, že by sme im venovali špeciálnu pozornosť. Ani pri dlhšom rozhovore nemusíme okamžite zistiť, že komunikujeme s človekom, ktorý nie je úplne v poriadku. Postupne sa však v procese dialógu dostaneme k situáciám, ktoré si vyhodnotíme ako neštandardné, zvláštne alebo neobvyklé,“ prezrádza v rozhovore vedúci sociálneho oddelenia v Petržalke, **Ján Korec**.

STR. 12 - 13

PETRŽALSKÍ ÚRADNÍCI MEDZI NAMI

„Najlepší spis je ten, ktorý leží v archíve a sadá naň prach,“ vracia vedúca petržalského stavebného úradu, **Monika Vidličková**.

STR. 4 - 5

PRELOŽIŤ ČI NIE VEDENIE NAD VEĽKÝM DRAŽDIAKOM?

Samospráva chce o tom diskutovať s obyvateľmi. Na október pripravuje viacero stretnutí, kde vysvetlí plusy a nezamlčí mínusy prekládky elektrického vedenia.

STR. 9

UNIKÁTNY SYSTÉM URBANA JE LEGENDOU

Charakteristické červené laminátové prístrešky sa kedysi nachádzali takmer na každej zastávke MHD. Ich autori s nimi mali obrovské plány.

STR. 22 - 23

ŽIACI ZÁKLADNÝCH ŠKÔL V PETRŽALKE SA UČIA PLÁVAŤ ZADARMO

Aj vďaka spolupráci s externými partnermi môžu deti z desiatich petržalských základných škôl absolvovať plavecké kurzy zadarmo. | Foto: Ivana Vrablová

Po tom, čo Mestská časť Bratislava-Petržalka rozbehla v septembri futbalové krúžky pre deti pod vedením kvalifikovaných trénerov, prichádza s ďalším športovým projektom. Ide o plavecké kurzy pre žiakov 3. a 4. ročníkov základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávy, ktoré sú však na rozdiel od tých futbalových bezplatné. A to aj vďaka spolupráci Petržalky s externými part-

nermi, ktorí do iniciatívy prispeli organizačne aj finančne.

Kompletnú organizáciu kurzov plávania, ako aj sprostredkovanie kvalifikovaných trénerov zabezpečuje občianske združenie **SportInstitute** fungujúce v gescii Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave. Finančným partnerom je spoločnosť **Nesto by Lucron**, vďaka ktorej žiaci plávajú zadarmo.

Priestory pre plavcov a plavkyne poskytujúce Petržalská plaváreň.

Plávanie v rozvrhu

Do projektu sa s výnimkou ZŠ Pankúchova 4 zapojili všetky základné školy, čo predstavuje 71 tried s 1560 žiakmi. „ZŠ Pankúchova má vlastný čerstvo zrekonštruovaný plavecký bazén, preto si bude plavecké kurzy organizovať vo vlastnej réžii,“ vysvetlil **Michal Horváth**, odborný referent petržalského oddelenia školstva a dodáva, že týmto smerom sa po obnove školských bazénov budú uberať aj ZŠ Holíčska, Budatínska a Turnianska.

Bezplatné plavecké výcviky na Petržalskej plavárni majú žiaci od pondelka do piatku, vždy od 09:00 do 13:00, pričom jednotlivé školy majú presne určený termín a čas výcviku. Každý žiak absolvuje päť plaveckých lekcí, vždy v trvaní jednej hodiny.

Podľa prvej zástupkyne starostu Petržalky **Ivety Jančokovej** je cieľom kurzov nielen motivácia k pohybu a rozvoj zdravého životného štýlu, ale „ide nám aj o prevenciu, získavanie plaveckých zručností v snahe minimalizovať počet prípadov úmrtia vo vode utopením, ktoré je zvlášť u detí veľmi častým javom.“ Plavecké výcviky potrvajú v aktuálnom školskom roku do 28. marca.

Mária Halašková

DETSKÉ IHRISKO NA STARHRADSKÉJ BUDE OPÄŤ AKO NOVÉ

Lanová pyramída, balančná dráha a gymnastická zostava pre väčšie deti, rôzne typy hojdačiek či vežová zostava s dvomi šmykľavkami a vláčik pre najmenších, ale tiež nová kuchynka v pieskovisku – to je len časť zo sedemnástich hracích prvkov, ktoré pribudnú (prípadne nahradia poškodené prvky) na verejnom detskom ihrisku na Starhradskej počas rekonštrukcie, ktorú samospráva začala v polovici septembra.

Súčasťou obnovy bude aj výmena a doplnenie lavičiek a sedákov

na múriky – tieto práce mestská časť zrealizuje postupne na jeseň a na jar. Do obnovy sa zapoja aj rodičia z okolia a namaľujú oplotenie okolo detského ihriska.

Opravy vychádzajú z investičného plánu schváleného miestnym zastupiteľstvom. V rámci rozpočtu 2024 spadajú do programu Údržba a čistota verejných priestranstiev, kde je vyčlenených 290-tisíc eur na revitalizáciu a obnovu detských ihrísk.

Martina Štefániková

Verejné detské ihrisko na Starhradskej už onedlho skrášlia nové preliezky. Foto: Ivana Vrablová

NAJKRAJŠIA PETRŽALSKÁ PREDZÁHRADKA JE TENTO ROK NA BUDATÍNSKEJ 81

Starostlivosť o zeleň prevzal Marek Gergel po susede, keď si pri športovaní zlomila ruku.

Súť až o najkrajšiu petržalskú predzáhradku mestská časť organizuje už od roku 2021. Vo 4. ročníku súťaže si najviac hlasov verejnosti vyslúžila predzáhradka na **Budatínskej 81**, kde vyrástla a prekvitá pod starostlivými rukami **Mareka Gergela**. Na druhom mieste skončila predzáhradka **Juraja Jánoša** na **Tupolevovej 17** a napokon tretia najkrajšia je tá, ktorú vytvorila na **Vyšehradskej 11** **Eva Fialová**.

Policajt záhradníkom

„Na Budatínsku sme sa prísť abovali pred štyrmi rokmi,“ prezrádza Marek Gergel, autor tohtoročnej kráľovnej petržalských predzáhradiek.

Zelený priestor pred panelákom prevzal od susedy – po tom, ako si počas športovania zlomila ruku. „Veľmi sa jej to nepáčilo,“ smeje sa Gergel, „ale keďže sa nedokázala o predzáhradku starať, a tá chátrela, nakoniec súhlasila.“

Policajt vo výslužbe, ktorý je tiež vášnivým rybárom, to zobral od gruntu. „Naviezol som sem asi päť kubíkov pôdy, lebo hlína je tu zlá. Veď viete, ako sa to robilo – počas výstavby sem navozili odpad, potom sa to zasyvalo 30-40-centimetrovou vrstvou zeminou a bolo,“ hovorí.

Autori Najkrajších petržalských predzáhradiek 2024, sprava: Eva Fialová (3. miesto), Juraj Jánoš (2.miesto), cenu za víťaza - Mareka Gergela - prevzala manželka.
Foto: Ivana Vrablová

Víťazná predzáhradka na Budatínskej 81. | Foto: Ivana Vrablová

Pri tvorbe koncepcie záhradky sa rozhodol spoľahnúť na odborníkov a využil pomoc profesionálov z miestneho úradu v rámci projektu Petržalské predzáhradky. Základný koncept postupne sám dotváral – a to aj z vlastných financií. Alfou a omegou sú stromy a najmä trávnik, ktorého trvalú zeleň dokonca podporil inštalovaním závlahového systému. Hoci väčšinu starostlivosti o predzáhradku zastane sám, práve s trávnikom mu pomáhajú dve susedy vo veku osem a desať rokov. „Až sa urazí, keď ich nenechám trávnik pokosiť,“ vraví Gergel a dodáva, že s dievčatami sa podelil aj o ceny, ktoré získal za víťazstvo v petržalskej súťaži.

Na účasť ho nahovorili susedia, ale vraví, že pre cenu – aj keď ho potešila – to nerobí. „Jednoducho ma to chytilo a baví ma to,“ zhrnie stručne svoju motiváciu. Je rád, že susedia aj okoloidúci sa môžu pohľadom na jeho dielo potešiť. „Raz mi dokonca zospodu zazvonila jedna pani, ktorej sa predzáhradka tak páčila, že chcela, aby som jej urobil podobnú u nej pred domom!“

Martina Štefániková

NOČNÚ MORU PETRŽALSKÝCH LÚK, BRANÍK, ČAKAJÚ LEPŠIE ČASY

Situácia s dlhé roky chátrajúcou budovou Braníka na Vígľašskej ulici by konečne mohla nájsť priaznivý smer. Na septembrovom zasadnutí ju totiž bratislavské mestské zastupiteľstvo zverilo do správy Petržalky. Mestská časť tak získala objekt s pozemkom v hodnote takmer 100-tisíc eur, ktorý by chcela v budúcnosti obnoviť – podmienkou však je,

že ho bude môcť využiť len na občiansku vybavenosť. Od mesta zároveň nemôže žiadať náhradu nákladov na obnovu.

Vzhľadom na extrémne poškodenie objektu jeho rekonštrukcia nebude okamžitá. Ako uviedol starosta Petržalky **Ján Hrčka**, „najskôr musíme opraviť strechu, skontrolovať statiku, vypratáť a uzavrieť priestory. Najmenej rok potrvá,

kým vyschnú steny a stropy nasiaknuté vlhkosťou.“

Cenu sanácie mestská časť odhaduje na 250-tisíc eur, obnova a sfunkčnenie objektu môže stáť aj niekoľko miliónov. Mestská časť má pritom financie len na sanáciu a tvorbu projektovej dokumentácie. Tá by poslúžila na zapojenie sa do externých výziev a uchádzanie sa o eurofondy.

V minulosti samospráva uvažovala o tom, že by priestory Braníka mohli rozšíriť susedný Dom kultúry Lúky. Dnes však pripúšťa, že bude možno hľadať aj komerčného nájomcu. Hrčka pritom verí, že zvýšeniu hodnoty objektu môže výrazne pomôcť dokončenie petržalskej električkovej trasy.

Martina Štefániková

INZERCIA

Dočasné klientske centrum PAAS v budove Miestneho úradu Petržalka na Kutlíkovej 17 bude počas piatkov otvorené od 8:00 do 12:00. Centrum na úrade funguje len do 31. 10. 2024.

paas

PETRŽALSKÍ ÚRADNÍCI MEDZI NAMI: NAJLEPŠÍ SPIS JE TEN, KTORÝ LEŽÍ V ARCHÍVE A PADÁ NAŇ PRACH

Petržalka nezahála – renovuje a buduje. Na stavebný úrad ročne obyvatelia prinesú aj päťsto ohlásení, „vyhráva“ zasklievanie lodžii.

„Špecifikom našej roboty je aj to, že na stavebnom úrade nikdy nemôžete vyhovieť všetkým. Keď povolíte stavbu, tak ste nepriateľ pre tých, ktorí tam tú stavbu nechceli, keď ju nepovolíte, tak zasa pre tých, ktorí ju tam chceli,“ konštatuje so smiechom **Monika Vidličková**. Vedúca petržalského stavebného úradu o tom vie svoje, veď túto prácu robí už tridsaťpäť (!) rokov. „Začínala som práve tu, v Petržalke, v roku 1990. Po sedemástich rokoch som si na chvíľu odskočila na iné pôsobiská, ale vrátila som sa,“ prezrádza.

Pokojne by sa dalo povedať, že na najväčšom sídlisku pozná snáď každý z päťdesiatich bytov, veď na väčšie či menšie opravy a rekonštrukcie sa za tie roky podujala väčšina obyvateľov. No a každý takýto zásah musí podľa zákona posúdiť stavebný úrad. „Aj keď boli v stavebnom zákone za posledné roky nejaké legislatívne úpravy, činnosť stavebného úradu v podstate ostáva rovnaká: stavby povoľuje, kolauduje, umiestňuje, robí zmeny v užívaní, oblasuje stavebné úpravy,“ vypočítava Vidličková.

Petržalský stavebný úrad pozostáva z dvoch referátov – zo všeobecného (tvoria ho **Margita Gildeinová, Helena Pavlíková, Jarmila Štuková, Alexandra Mičkalíková, Vladimír Múdra, Tatiana Laurincová, Edita Szalayová, Denisa Lajčáková, Andrej Mateo Jakubec, Ľubica Hadeková, Gabriela Masaryková a Oľga Dolinská**) a špeciálneho stavebného úradu. Ten sa stal jeho súčasťou 1. júna 2021 a kolegyně **Janka Mešťaniková** a **Jarmila Gogová** zastrešujú rozhodovaciu činnosť pre miestne cesty III. a IV. triedy a účelové cesty.

Hitparáda úprav

Najčastejšie na stavebný úrad chodia ľudia so stavebnými úpravami v panelákových bytoch, ročne dostanú aj päťsto ohlásení. „Pôvodný bytofond starne, veď vlni sídlisko oslávilo päťdesiatku. Na druhej strane sa do Petržalky sťahuje veľa mladých ľudí, ktorí majú iné predstavy o tom, ako by mali vyzerat' ich byty a na základe tých predstáv ich modernizujú. Samozrejme, pokiaľ je to

Petržalka je rozvojové územie s veľkým stavebným potenciálom a cez ruky odborných zamestnancov stavebného úradu musia prejsť všetky nové projekty. | Foto: Ivana Vrablová

možné a situácia v panelovom dome to umožňuje,“ hovorí Vidličková.

Stavebný zákon pozná typy úprav, ktoré podliehajú stavebnému povoleniu – to je napríklad zásah do nosnej priečky, potom také, ktoré je možné zrealizovať na základe ohlásenia – ako odstránenie nenosnej priečky –, a potom sú to bežné udržiavacie práce, ktoré nepodliehajú ohláseniu v zmysle stavebného zákona – trebárs výmena sanity, okien a podobne.

V hitparáde jednoduchých úprav vyhráva zasklievanie lodžii – kvôli holubom a povertostnej situácii, na druhom mieste je umiestňovanie klimatizačných jednotiek – kvôli horúčavám, „a tretia je obnova bytového jadra, keďže v mnohých bytoch je ešte stále umakart,“ vysvetľuje Oľga Dolinská, ktorá je na stavebnom úrade takpovediac prvým kontaktom.

U nej začínajú obyvatelia svoju púť, na konci ktorej je vynovený byt alebo jeho časť. Ako prezrádza, často vraj za ňou prídu ľudia, ktorí vlastne ani nevedia, čo chcú a dopracuje sa k tomu až na základe otázok. „Takže moja agenda je dozvedieť sa od občana, aký súhlas potrebuje od stavebného úradu a následne mu vysvetliť, čo preňho z toho vyplýva, čo nám musí doložiť,“ zhrňa Dolinská. Na petržalský úrad prišla zo susedného staromestského a v tejto oblasti pracuje už tridsaťdva rokov.

Je už kliše, že zo stavebného úradu každý odchádza nahnevaný. Čo na to hovorí? „Neviem, treba sa spýtať občanov. Ja sa im vždy snažím vysvetliť všetko tak, aby sa sem nemuseli vracat’ na desaťkrát – takže myslím, že od nás odchádzajú väčšinou spokojní. Nespokojní sú len vtedy, keď zistia, že to nie je také jednoduché, ako si predstavovali,“ dodáva so smiechom.

Nechcú ľudí sekírovať

Mimochodom, je niekde zosumarizované, čo všetko by mali občania v tom ktorom prípade stavebnému úradu doložiť? „Nie, ale to sa ani nedá, lebo každý prípad je iný, a teda vždy potre-

bujú niečo iné,“ vysvetľuje Janka Mešťaniková zo špeciálneho stavebného úradu. Jej doménou sú cesty III. a IV. triedy a navštíviť ju budete musieť napríklad v prípade, ak sa chystáte vybudovať prístupovú cestu k novostavbe či napojiť výjazd z garáže na miestnu cestu.

Ľudia sa na stavebný úrad často sťažujú, že im na prvý šup nevymentujú všetky potvrdenia, ktoré bude treba doložiť – a musia sa vracat’ viackrát. „Ako som povedala – každý proces je iný a môže sa stať, že v procese, keď doplníte dve-tri stanoviská, tak sa ukáže, že potrebujete ešte niečo ďalšie. Ale to vieme až potom, keď si ten spis preštudujeme,“ objasňuje Mešťaniková a ubezpečuje, že každý referent je rád, ak môže spis uzavrieť a vydat’ rozhodnutie bez zbytočného naťahovania. „Najlepší spis je ten, ktorý leží v archíve a padá naň prach,“ doplnia ju Vidličková.

Neustále vzdelávanie

Petržalka, to nie sú len päťdesiatročné paneláky. Je to aj rozvojové územie s veľkým stavebným potenciálom a cez ruky odborných zamestnancov petržalského stavebného úradu musia prejsť všetky nové projekty. Či už sú to Slnčnice, Nesto alebo Matadorka, kde aktuálne vládne stavebný boom.

„Pri takýchto veľkých projektoch je naozaj veľa roboty – a ťažkej. Ťažkej preto, lebo tam musíte komunikovať s veľmi veľkým množstvom dotknutých orgánov. Sú tam obmedzenia vyplývajúce z ochranného územia, máme tu aj záplavovú zónu, ochranné pásmo, sú tu železnice, diaľnice... Čiže to sú rôzne veci, ktoré musíme v rámci povolovacích procesov vyhodnocovať na základe vyjadrení dotknutých orgánov,“ objasňuje Vidličková.

Aj to je dôvod, prečo si každé ráno robia spoločné sedenie, brainstorming, kde preberú zložité prípady. „Niekedy je to hodina, niekedy polhodina, závisí od konkrétneho prípadu. Dáme do pléna problém a hľadáme spolu optimálne riešenie,“ prezrádza Vidličková, ktorá bazíruje aj na tom, aby referenti dokázali urobiť akúkoľvek odbornú prácu, ktorá spadá pod referát – a mohli zastúpiť kolegov, ak to bude potrebné.

„Zamestnanec stavebného úradu musí byť odolný mentálne, ale hlavne podkúty odborné. Naozaj, treba vedieť veľmi veľa, lebo musíte vedieť ľudí v konaniach navigovať – toto hovorí zákon, toto nemôžeme, toto môžeme... Preto sa treba pravidelne vzdelávať,“ objasňuje Vidličková.

Každý zamestnanec stavebného úradu musí mať urobené špeciálne skúšky, tzv. osobitnú spôsobilosť. „Teraz to viac-menej obnáša týždňové školenie, kde okrem stavebného zákona sú aj súvisiace predpisy – zákon o správnom konaní, priestupkový zákon, poskytovanie informácií a podobne. Čoskoro pribudne nová legislatíva, takže zase sa budeme musieť všetci preskúšať,“ hovorí Vidličková.

Rovnaká, no vždy iná

Jednou z najneprijemnejších súčastí agendy stavebného úradu sú pokuty, ktoré úrad udeľuje za porušenie zákona. „Například, ak niekto neoznámí stavbu, postaví ju bez povolenia, robí stavebné úpravy bez povolenia... je tých paragrafov dosť a aj sankcií,“ hovorí Vidličková, no zároveň dodáva, že nová stavebná legislatíva by to mohla upraviť, „takže výkony štátnych stavebných dohľadov by sme nemali už robiť. Čo by bolo super, lebo to sú nepríjemné veci. Koľko krát sa kolegynia vrátila vystresovaná, lebo človek, za ktorým išla, bol v zlej psychickej pohode a vybrázdil sa, že vyskočí z okna, lebo prišla na kontrolu. Takže aj takúto zápravu tu máme,“ šokuje.

Jedným dychom však dodáva, že napriek všetkému ju práca na stavebnom úrade baví a naplňa. „Roky používam jeden príklad: robota na stavebnom úrade je zvláštna a jedinečná v tom, že ani dva rovnaké rodinné domy postavené na dvoch susedných pozemkoch vedľa seba nemajú rovnaký povolovací proces. Lebo majú iný okruh účastníkov konania, majú iné pripojenie stavby, skrátka – vždy je to o inom. Ani diera v nenosnej stene v jednom byte nie je o tom istom, ako v rovnakom byte u susedov. A v tom je to zaujímavé,“ uzatvára.

Martina Štefániková

INZERCIA

HRAJKA
HRAČKÁRSTVO A POŽIČOVŇA HRAČIEK

- DREVENÉ HRAČKY
- AKTIVITY ZOŠITY A KNIHY
- KREATÍVNE SADY

📍 Strečnianska 9, Bratislava V
Po-pia 10-18 hod., so 9-12 hod.
www.hrajka.sk

OSOBNOSŤ PETRŽALKY 2024 PRINIESLA OBDIVAJ MNOŽSTVO EMÓCIÍ

Počas 26. ročníka ankety Osobnosť Petržalky mestská časť ocenila významné osobnosti, ktoré sa zaslúžili o rozvoj najľudnatejšieho sídliska. Čestný titul si odnieslo osem osobností - udeľovalo sa aj ocenenie In memoriam, Cena verejnosti a Junior Osobnosť Petržalky.

Oceňovanie osobností Petržalky patrí medzi tradičné podujatia, ktoré organizuje miestna samospráva od roku 1998. Odvtedy získalo tento titul 145 Petržalčanov, ktorí významne prispeli k rozvoju Mestskej časti Bratislava-Petržalka v rôznych oblastiach.

K osobnostiam oceneným za ostatných dvadsaťpäť rokov v piatich hlavných kategóriách pribudlo tento rok ďalších päť. K nim sa pridala laureátka v kategórii Cena verejnosti a prvýkrát Petržalka udeľovala cenu aj v detskej kategórii – Junior Osobnosť

Laureáti ocenenia Osobnosť Petržalky 2024, zľava: Natália Černošousová, Janka Sebera Chládecká, Ivan Hrehor (In memoriam Janka Hrehorová), Viera Ripková, Otakar Kořínek, Alica Grofová-Chladeková a Janette Motlová. | Foto: Ivana Vrabľová

Petržalky. Nechýbalo ani ocenenie In memoriam.

Návrhy na budúce osobnosti Petržalky podáva verejnosť, odborná porota zložená z poslancov miestneho zastupiteľstva z nich potom vyberie v každej kategórii troch finalistov – a následne rozhodne aj o víťazoch jednotlivých cien. Verejnosť opätovne rozhoduje o Cene verejnosti a Junior

osobnosti Petržalky, ocenenie In memoriam je v gescii starostu.

Laureáti boli ocenení na slávnostnom galavečeri 20. septembra v Dome kultúry Zrkadlový háj, zoznámte sa s ich príbehmi.

Kultúra a rozvoj spoločenského života

Otakar Kořínek: „Staré čínske príslovie hovorí: Keď budeš robiť to, čo ťa baví, nikdy nebudeš pracovať,“ povedal na slávnostnom ceremoniáli jeden z najvýznamnejších slovenských prekladateľov. Vyštudoval právo, no učarovali mu jazyky a literatúra. Popri prekladaní si „odskočil“ do iných profesií – v roku 1991 bol tlačovým tajomníkom Alexandra Dubčeka, pracoval ako novinár, spravodajca TASR v USA a pôsobil ako generálny konzul v Los Angeles a v Haagu.

Z anglického jazyka – ktorý sa naučil ako samouk – preložil vyše 200 románov, kníh, esejí i divadelných hier. Za preklad Tolkienovho Pána prsteňov bol zapísaný na Čestnú listinu IBBY.

Sociálna práca a ochrana života a zdravia

Janka Sebera Chládecká: „Pre mňa sú dôležité tri veci: Radosť z práce, slušnosť a rodina,“ prezrádza Chládecká, ktorá zasvätila svoj život vzdelávaniu seniorov. Je zakladateľkou PLUS – Petržalskej letnej univerzity seniorov. Je zakladateľkou a riaditeľkou Petržalskej klubovne aktívnych seniorov na Osuského ulici v Petržalke. Pre svojich kolegov a spolupracovníkov je pre svoj mimoriadne srdečný a aktívny prístup k problematike vzdelávania seniorov vzorom a inšpiráciou.

Šport a rozvoj aktívneho životného štýlu

Alica Grofová-Chladeková: „Šport ma naučil samostatnosti, zodpovednosti a nevzdávať sa. Veľmi sa mi to zišlo, lebo som sa v živote veľmi často ocitla v situáciách, kedy som musela zabojsovať,“ priznáva bývalá šampiónka v stolnom tenise. Počas kariéry jej do zbierky pribudlo 30 medailí zo šampionátov po celom svete, najväčší úspech dosiahla na

Cenu verejnosti získala majiteľka ženského fitnesscentra Viera Ripková
Foto: Ivana Vrabľová

Osobnosťou kultúry sa stal prekladateľ Otakar Kořínek.
Foto: Ivana Vrabľová

Slávnostný galavečer sa konal v Dome kultúry Zrkadlový háj. | Foto: Ivana Vrabľová

stolnotenisových Majstrovstiev sveta v Sarajeve v roku 1973, kde vyhrala striebornú medailu v dvojhre a bronzovú v zmiešanej štvorhre. Od roku 2018 organizuje v rámci Slovenska podujatia k Svetovému dňu stolného tenisu.

Vzdelávanie a rozvoj kritického myslenia

Janette Motlová: „Hľadám v každom človeku silu prijímať odlišnosť a akceptovať ju,“ zdôrazňuje riaditeľka Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie. Vyštudovala sociálnu prácu, pôsobila na Úrade splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity, založila Rómsky inštitút a venovala sa rozvoju rómskych detí a mládeže ako riaditeľka i manažérka pre oblasť rozvoja práce s rómskou mládežou. Nadácia Orange ju ocenila za Mimoriadny prínos v oblasti budovania občianskej spoločnosti.

Životné prostredie a ochrana prírody

Bratislavské regionálne ochranárske združenie (BROZ): Vzniklo v roku 1997 a vedie ho Petržalčan Tomáš Kušík. Na území Petržalky združenie realizuje ochranu lužných lesov. Zásluhou združenia bol zastavený veľkoplošný holorub v Ovsíšti, rozsiah-

lym výrubom zabránili aj v ďalších lokalitách. Členovia vypracovali projekt ochrany, na základe ktorého bola vyhlásená prírodná rezervácia Starý háj. Podieľali sa na vyhlásení chránených areálov Chorvátske rameno, Pečniansky les a Soví les. V oblasti Ovsístekej riviéry vybudovali hniezdnu stenu, ktorú od roku 2021 využívajú vzácné vtáky brehule hnedé.

Junior Osobnosť Petržalky 2024

Natália Černohousová: Dnes už stredoškolačka bola donedávna žiačkou 9. triedy na ZŠ Tupolevova. Ako dobrovoľníčka pomáhala pri zbierkach Biela pastelka, Deň narcisov či Modrý gombík. Bola všestranne úspešnou žiačkou. Školu reprezentovala predovšetkým v športových a vedomostných súťažiach. Tancuje v detskom folklórnom súbore Hájenka.

Cena verejnosti

Viera Ripková: „Neostávajú tam, kde vám nie je dobre. Život je dobrý vtedy, keď máte prácu, ktorá vás baví,“ radí majiteľka ženského fitnesscentra v Petržalke, ktoré je už pätnásť rokov oázou zdravia a dobrej nálady pre ženy bez rozdielu veku. „Vidieť cvičiť vyše 70-ročné dámy nie je bežné a ja si veľmi vážim, že sa o seba starajú a že chcú pre svoje zdravie niečo robiť. No ženy chcú nielen cvičiť, chcú aj niekam patriť – a tu im na to vytvá-

rame podmienky,“ dodáva Ripková. Veľa žien vďaka nej našlo nový zmysel života.

In memoriam

Jana Hrehorová: „To, že ste tu, znamená, že ste na ňu nezabudli a jej práca nebola zbytočná. Ďakujem,“ povedal pri preberaní ocenenia manžel našej predčasne zosnulej kolegyne. Posledné roky života pôsobila na pozícii vicestarostky Petržalky a tiež ako miestna a župná poslankyňa. Dlhé roky sa

angažovala i v neziskovom a dobrovoľnom sektore. Bola jednou zo zakladateľiek Materského centra Budatko v Petržalke, iniciovala realizáciu prvého bezbariérového inkluzívneho ihriska pre deti so zdravotným znevýhodnením na Blagoevovej ulici. Je autorkou projektu Spoločne EKO na posilnenie osvetu v oblasti trvalo udržateľného rozvoja na pôde materských škôl aj úradu.

Martina Štefániková

INZERCIA

Prijímame nových pacientov

Nová Detská Ambulancia
Záporožská 12
Bratislava-Petržalka

otvárame v Novembri 2024

mudrazebra@gmail.com

JESENNÝ ZBER OBJEMNÉHO ODPADU

Petržalka už tradične dvakrát do roka, na jar a na jeseň, pristavuje pre obyvateľov veľkokapacitné kontajnery, do ktorých môžu za asistencie pracovníkov údržby umiestniť objemný odpad. Ide o bezplatnú službu, ktorou chce samospráva odbremeniť Petržalčanov najmä od odvozu takéhoto odpadu na vlastné náklady či od komplikovanej a neefektívnej manipulácie s ním.

Jarné pristavenie veľkokapacitných kontajnerov sa uskutoční od **14. októbra do 11. novembra**.

Kontajnery budú pristavované trikrát týždenne, vždy **v pondelok, v stredu a v piatok**, na stanovisku ostanú **od 12:00 do 18:00** v týchto 84 lokalitách:

14. 10. 2024 – pondelok	Lúky
Šintavská 22	
Budatínska 15-27, pri stojisku	
Budatínska 37, pri stojisku	
Budatínska 81 (na konci slepej ulice)	
Strečnianska 11	
Znievska 11	
Znievska 40, pri stojisku	

18. 10. 2024 – piatok	Lúky
Brančská 11 (od Smolenickej 1)	
Tematínska č. 2-4	
Starhradská 18	
Holíčska 23-25, pri stojisku	
Holíčska 28, pri stojisku	
Smolenická 16-18	
Topoľčianska 1-3 (chodník oproti Topoľčianskej 8)	

23. 10. 2024 – streda	Dvory
Kežmarské námestie	
Dargovská/Nábrežná roh ulíc	
Kopčianska 82	
Očovská 12	
Vranovská 59/Vilová 37 roh ulíc	
Vilová 21-27	
Pečnianska 9-11	

28. 10. 2024 – pondelok	Dvory
Černyševského 9	
Vavilovova 20-26	
Pifflova 1-11	
Jungmannova 10-20	
Farského 16	
Wolkrova 39-41	
Belinského 15	

4. 11. 2024 – pondelok	Háje
M.C. Skłodovskej 3	
A. Gwarkovej 12-14	
Jankolova 2	
M. Medvedovej 1	
M. Medvedovej 30	
Mamateyova 15	
Mamateyova 12	

8. 11. 2024 – piatok	Háje
Haanova 11-21	
Haanova 44	
Furdekova 2	
Furdekova 14	
Námestie Hraničiarov 20	
Námestie Hraničiarov 6A-8B	
Gessayova 13-15	

16. 10. 2024 – streda	Lúky
Lietavská 9, pri stojisku	
Beňadická 8, pri stojisku	
Beňadická 19	
Šášovská 6-8	
Vyšehradská 25 – chodník pri MŠ	
Vyšehradská 39, pri stojisku	
Víglašská 9-11	

21. 10. 2024 – pondelok	Lúky a Slniečnice
Jasovská 13	
Krásnohorská 7-9, pri stojisku	
Bzovicka 10, pri stojisku	
Jasovská 43	
Žehrianska 4, pri stojisku	
Žltá 4 – Južné mesto – Zóna C	
Zuzany Chalupovej 12 – Južné mesto – Zóna B	

25. 10. 2024 – piatok	Dvory
Bohrova/Kapicova roh ulíc	
Pečnianska 25	
Nobelovo námestie 7-10	
Röntgenova 2-4	
Röntgenova 18-20	
Gercenova 3	
Gercenova 13-15	

30. 10. 2024 – streda	Dvory
Hálova 15-17	
Ševčenkova 4	
Ševčenkova 29	
Fedinova 16	
Iľjušínova 4-6	
Tupolevova 8-10	
Markova 9	

6. 11. 2024 – streda	Háje
Bulíkova 15-17	
Blagojeva 2-4	
Šustekova 17-23	
Šustekova 1-7	
Mlynarovičova 13	
Mlynarovičova 3-5	
Lachova 19-21	

11. 11. 2024 – pondelok	Háje
Hrobákova 1	
Osuského 30	
Rovniankova 4-6	
Ambroseho 3-5	
Romanova 33	
Romanova 38	
Bradáčova 1-6	

Mestská časť si vyhradzuje právo na zmenu miesta a času pristavenia kontajnera podľa aktuálnej dopravnej situácie v danej lokalite i poveternostných podmienok. O týchto zmenách bude MČ informovať na webe, cez mobilnú aplikáciu a newsletter a cez svoje sociálne siete.

Čo do veľkokapacitných kontajnerov (ne)patrí?

Obyvatelia môžu do týchto kontajnerov ukladať objemný odpad (drevený, čalúnený nábytok, skrine, police, stoličky, koberce a pod.); elektrozariadenia (okrem TV, chladničiek, počítačov/notebookov, batérií a žiaroviek) aj čisté kovy. Naopak, do kontajnerov nie je možné vhadzovať pneumatiky, drobný stavebný odpad, železobetón, bioodpad z domácností, chemikálie, ani inak nebezpečný odpad. Na tieto účely môžu Petržalčania využiť služby **Zberného dvora na Ulici Ondreja Štefanka 4** (okrem pneumatík) alebo sezónne zbery, o ktorých Petržalka pravidelne informuje na svojich stránkach.

Čo s pneumatikami?
Odpadové pneumatiky z osobných automobilov, motoriek a pod, môžete odnieť do pneuservisov či k ľubovoľnému predajcovi pneumatík, bez ohľadu na to, či ste tam pneumatiku kúpili alebo menili. Distribútor pneumatík je povinný podľa zákona o odpadoch zabezpečiť na svojich predajných miestach spätný zber odpadových pneumatík, bez ohľadu na výrobnú značku a na dátum uvedenia pneumatík na trh.

Zber komunálneho odpadu s obsahom škodlivých látok

V Petržalke môžu fyzické osoby - nepodnikatelia takýto odpad odovzdať **v sobotu 26. októbra od 10:30 do 12:30 na Ovsištskom nám. 1** (vedľa OD Terno). Čoho sa môžete zbaviť: **staré náterové hmoty, rozpúšťadlá, pesticídy, oleje a tuky, batérie a akumulátory, žiarivky, chladničky, mrazničky a pod., vyradené elektrické a elektronické zariadenia a spotrebiče** a pod. Tekuté látky (max 5 kg/osoba) musia byť v uzavretých v pevných obaloch.

Zuzana Brzová
referát životného prostredia

PRELOŽIŤ ČI NEPRELOŽIŤ NADZEMNÉ NAPÄTIE PONAD VEĽKÝ DRAŽDIAK?

Petržalka sa na to bude pýtať obyvateľov.

O možnej prekládke nadzemného veľmi vysokého napätia (VVN), ktoré vedie aj ponad areál Veľkého Draždiaka v Petržalke, bude mestská časť diskutovať s obyvateľmi. Aj prostredníctvom verejných prerokovaní chce spoznať ich názor, či by mala samospráva spolufinancovať prekládku vedenia, pričom ich postojom k téme podmieniajú miestni poslanci svoje budúce rozhodnutie. Témou by sa malo zastupiteľstvo zaoberať opätovne na zasadnutí **5. novembra**.

Náklady treba rozložiť

Téma možnej prekládky a vytvorenie oficiálnej rekreačnej zóny z Veľkého Draždiaka nie je nová, hovorí sa o nej už niekoľko rokov. Asi najbližšie k prekládke bola zatiaľ Petržalka v roku 2016, za starostu **Vladimíra Bajana**.

Financie, ktoré na ňu vtedy získala od spoločnosti Dalkia (dnes Veolia Energia Slovensko) ako bonus za predĺženie nájomnej zmluvy, však napokon samospráva použila inak.

Tentoraz sa témy prekládky otvorila po tom, ako prišla distribučná spoločnosť ZSE s plánom výmeny káblov VVN, ktoré prechádza aj cez územie Petržalky. Mestská časť preto vstúpila do rokovania a navrhla, aby na jej území došlo nielen k výmene káblov, ale aj k prekládke vedenia.

Dala si zároveň vypracovať štúdiu, z ktorej vzišlo, že prekládka by stála okolo štyroch miliónov eur. Starosta Petržalky **Ján Hrčka** ubezpečil, že mestská časť by celú sumu určite nezaplátila. Vie si predstaviť, že by sa na celkové náklady zložila aj distribučná spoločnosť i hlavné mesto, ktorému by sa tak zhodnotili jeho pozemky. „Keď sa všetci zložia, pre každého by to malo byť akceptovateľné a únosné.“

O prekládke elektrického vedenia nad petržalským Draždiakom sa už hovorí roky. Obyvatelia sa obávajú, že by spôsobila spolplatenie obľúbeného kúpaliska. | Foto: Ivana Vrabľová

„A vyriešil by sa problém,“ povedal pre TASR Hrčka.

Dôležitý je názor obyvateľov

Rozhodnutie, či do toho mestská časť pôjde, bude na miestnych poslancoch. Tí však chcú najskôr poznať názor obyvateľov Petržalky. Preto plánuje do najbližšieho miestneho zastupiteľstva usporiadať prerokovania s obyvateľmi, kde by im zároveň zámer predstavila a vyjadrila sa aj k prípadným obavám. Niektorí Petržalčania sa totiž domnievajú, že by mestská časť následne areál spolplánila. To však Hrčka dôrazne odmieta.

„Myslím si, že to by urobil iba človek, ktorý nemá žiadne kreatívne schopnosti. Draždiak má oveľa väčší potenciál, ak bude prístupný zadarmo. Pozemky, ktoré mestská časť v lokalite kúpila, sa dajú využiť na šport a rekreáciu,“ povedal Hrčka v relácii Starosta Online odvysielanej na facebookovom kanáli Petržalky 25. septembra.

Podľa jeho slov, prekládka vedenia by bola výhodná aj pre samotnú ZSE, keďže na rozdiel od iných lokalít, vedenie na Veľkom Draždiaku kontroluje v oveľa kratšom intervale, a to vždy pred začiatkom letnej sezóny.

V hre je aj referendum

Stretnutia s obyvateľmi by sa mali uskutočniť už v októbri, vo viacerých lokalitách Petržalky – **14. 10. v Dome kultúry Lúky, 22. 10. v Dome kultúry Zrkadlový háj a 24. 10. na ZŠ Nobelovo námestie 6**.

Samospráva zvažuje, že by súhlas či nesúhlas s prekládkou overila aj prostredníctvom miestneho referenda. Podľa odhadu by Petržalku mohlo stáť približne od 60- do 80-tisíc eur. Na septembrovom zastupiteľstve tiež zaznelo, že by v ňom mestská časť mohla položiť aj viacero (najviac však štyri) otázok.

Hrčka považuje referendum za najlegitímnejší a najreprezentatívnejší spôsob zisťovania verejnej mienky, no súhlasí, že by bolo aj najdrahšou možnosťou – zároveň je aj riziko, že by bolo neúspešné. Na to na utornajšom zastupiteľstve upozornili aj niektorí poslanci. „Re-

ferendum má svoje výhody aj nevýhody, nákladové či závažné,“ poznamenal Hrčka.

V Bratislave tento nástroj využila napríklad Karlova Ves, ktorá v roku 20216 zistovala názor obyvateľov na zámer zavedenia rezidenčného parkovania a zákaz prevádzkovania hazardných hier na území mestskej časti. Vo Vajnorochoch v decembri 2018 uskutočnili dve referendá – obe na základe petícií. Jedno sa týkalo zmeny funkcie bývalého letiska, druhé zmien v doprave a územného plánu.

Otvorené sú však aj ďalšie možnosti získavania názoru obyvateľov, napríklad reprezentatívny prieskum verejnej mienky či elektronické hlasovanie.

Dve možnosti

V prípade, že by k prekládke vedenia napätia došlo, územie okolo Veľkého Draždiaka by sa po rokoch stalo oficiálnou rekreačnou zónou. Umožnilo by to zároveň napríklad aj postaviť parkovací dom, ktorý by privítali obyvatelia aj návštevníci. Pre VVN však jeho výstavba zatiaľ nie je možná.

Pokiaľ by k prekládke nedošlo a distribučná spoločnosť by len vymenila káble za tie s väčšou kapacitou, bol by Veľký Draždiak „naďalej revírom pre rybárov a káble by boli faktorom s určitým bezpečnostným rizikom,“ skonštatovala mestská časť.

TASR, Martina Štefániková

STRETNUTIA S OBYVATEĽMI

14. október | 18:00 | DK Lúky

22. október | 18:00 | DK Zrkadlový háj

24. október | 18:00 | ZŠ Nobelovo námestie 6

Aktuálne informácie nájdete na webe petrzalka.sk/prekladka a facebookovom profile mestskej časti.

VEOLIA PRINÁŠA UNIKÁTNY PROJEKT ZDIEĽANIA ELEKTRINY PRE PETRŽALKU

V auguste 2024 skupina Veolia Energia Slovensko odštartovala pilotný projekt zdieľania elektriny z obnoviteľných zdrojov. Prvým klientom novej služby je mestská časť Bratislava-Petržalka, ktorá je dlhoročným strategickým partnerom skupiny pri výrobe a dodávke tepla v rámci systému centralizovaného zásobovania teplom (CZT).

Veolia Energia Slovensko odštartovala pilotný projekt zdieľania elektriny z obnoviteľných zdrojov. | Foto: Ivana Vrablová

Cieľom tohto unikátneho projektu je zefektívniť dodávku elektriny do odberných miestestskej časti a optimalizovať jej cenu, a to formou využitia synergií s prevádzkovanými fotovoltaickými zdrojmi.

Zdieľanú elektrinu poskytnú dve základné školy

V úvodnej fáze pilotného projektu pochádza elektrina, ktorá je predmetom zdieľania, z dvojice malých strešných zdrojov s výkonom 10 MW. V praxi to znamená, že fotovoltaické zdroje umiestnené na petržalských základných školách Černyševského a Dudova budú zdieľať elektrinu s inými odbernými miestami mestskej časti v tých časových okamihoch, keď celú výrobu elektriny

zo slnečných panelov nespotrebnujú. Zdieľanie procesne zabezpečuje skupina Veolia Energia Slovensko, pričom sa riadi požiadavkami na zdieľanie zadanými zo strany klienta – mestskej časti Petržalka.

Inovatívne riešenie s pozitívnym vplyvom na ekológiu a na rozpočet Petržalky

Nová služba je v súlade s aktuálnymi trendmi na európskom trhu s elektrinou a súčasne odzrkadľuje aj posledné zmeny v slovenskej legislatíve, ktoré súvisia s transpozíciou legislatívneho balíka Európskej únie (EÚ) **Čistá energia pre všetkých Európanov**.

Ide o spustenie inovatívnej obchodnej nadstavby k štandardnému produktu zdro-

ženej dodávky elektrickej energie, ktorý chce skupina ďalej rozvíjať a ponúkať všetkým svojim kľúčovým obchodným partnerom aj v budúcnosti.

Zdieľanie elektriny je nástroj, ktorý posilňuje princíp decentralizácie a ekologizácie energetiky – na jednej strane prináša viac možností práce s fotovoltaickým zdrojom pre aktívneho odberateľa, zároveň je plne v súlade s princípom geografického zblížovania miesta výroby elektriny s miestom spotreby, a teda zníženia nákladov na spotrebovanú energiu.

Projekt zdieľania elektriny bude k dispozícii aj v iných mestách

V nasledujúcich mesiacoch plánuje skupina Veolia Energia Slovensko ďalej rozvíjať službu zdieľania elektriny a ponúkať ju aj ďalším obchodným partnerom, primárne v lokalitách, kde skupina pôsobí či už ako dodávateľ tepla v rámci systémov CZT alebo ako komplexný dodávateľ služieb (dodávka elektriny, prevádzka lokálnej infraštruktúry, facility management). Hlavným zámerom je prinášať pridanú hodnotu klientom a tak optimalizovať ich celkové náklady na zabezpečenie energií.

Skupina Veolia Energia Slovensko zabezpečuje pre klientov komplexnú dodávku energií, to znamená združenú dodávku elektriny a plynu, prevzatie zodpovednosti za odchýlku, procesné zabezpečenie zdieľania elektriny, výkup elektriny z malých a lokálnych zdrojov a podobne.

Július Marton, Michal Hudec
Veolia Energia Slovensko, a.s.

Fotovoltaické zdroje umiestnené na ZŠ Černyševského a ZŠ Dudova (na snímke) budú zdieľať elektrinu s inými odbernými miestami mestskej časti. | Foto: Ivana Vrablová

MAMIČKA, DÝCHAM!

Nadácia Veolia Slovensko darovala 70 monitorov dychu do šiestich nemocníc.

Nadácia Veolia Slovensko v spolupráci s **Nadáciou Krížovatka**, ktorá od svojho založenia v roku 2008 šíri povedomie o Syndróme náhleho úmrtia dojčiat (SIDS) a o možnostiach ochrany ohrozených detí do 1. roku života, sa rozhodla podporiť projekt **Mamička, dýcham**. Cieľom tohto projektu je pomáhať vybaviť slovenské nemocnice a ich pôrodnice a novorodenecké oddelenia monitormi dychu Babysense tak, aby boli dostupné na každom lôžku pre novorodencov a dojčatá.

Zachránia život

Syndróm náhleho úmrtia dojčiat, známy ako SIDS, je náhle a nečakané úmrtie dieťaťa počas spánku v postieľke. Na Slovensku

Monitory dychu trvalo detekujú dychové pohyby dieťaťa a v prípade potreby dokážu privolať pomoc. | Foto: Veolia

je táto diagnóza síce ojedinelá a výskyt jej prípadov klesá pod 0,2 ‰, napriek tomu však treba byť voči nej maximálne obozretný. Monitory dychu Babysense sú certifikované monitorovacie zariadenia,

ktoré trvalo detekujú dychové pohyby dieťaťa a pri zaznamenaní život ohrozujúceho spomalenia, nepravidelnosti, zástavy či apnoe paúzy spustia zvukový a optický alarm. Dokážu tak včas privolať

pomoc a tým ochrániť život dieťaťa.

Vďaka finančnej podpore Nadácie Veolia Slovensko bolo darovaných a odovzdaných 70 monitorov dychu do šiestich nemocníc na Slovensku: Nemocnica Agel Košice – Šaca, Nemocnica s poliklinikou Š. Kukuřu Michalovce, Fakultná nemocnica s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove, Fakultná nemocnica Žilina, Fakultná nemocnica Trnava a Nemocnica Bory v Bratislave.

„V mene Nadácie Veolia Slovensko ďakujem za možnosť pomôcť, myslím si, že je to skvelý projekt. Naša nadácia sa angažuje predovšetkým v sociálnej oblasti, v kultúre a v športe a deti sú jedno z tých ťažísk, ktoré radi podporujeme. Preto ďakujeme za príležitosť byť súčasťou projektu, ktorý ich chráni už od narodenia“, uviedol Jaroslav Krupec, člen správnej rady Nadácie Veolia Slovensko, pri odovzdaní monitorov dychu v nemocnici Bory v Bratislave.

Mária Hlaváčová
Veolia Energia Slovensko, a.s.

Veolia alebo bytový správca?

KOHO KONTAKTOVAŤ, AK V BYTE NETEČIE TEPLÁ VODA ALEBO NEKÚRIA RADIÁTORY?

V prvom rade odporúčame navštíviť web veoliaenergia.sk, kde sú uverejnené informácie o plánovaných odstávkach a aktuálnych poruchách. Podľa nasledujúceho návodu jednoducho zistíte, či je potrebné kontaktovať Veoliu, alebo vášho správcu.

VOLAŤ DISPEČING VEOLIE na t. č.: 0850 325 542

- teplá voda netečie ani po dlhšom odpustení
- teplá voda vôbec nevyteká z vodovodnej batérie
- teplá voda má nežiaduce zafarbenie a predtým nebolo oznámené prerušenie dodávky

KONTAKTOVAŤ SPRÁVCU BYTOVÉHO DOMU

- teplá voda má slabý tlak (zanesené sitká pri vodomerch alebo znečistené sitko na batérii)
- teplú vodu treba dlho odpúšťať, napríklad ráno (zavzdušnená stúpačka v bytovom dome)

- radiátory sú studené a v izbe je chladno (radiátory môžu byť v určitých častiach dňa chladnejšie, no pocitová teplota v byte by nemala byť nízka)
- pri odvzdušnení z radiátorov nevyteká voda
- z radiátorov sa ozýva „bublanie“ alebo iný hluk

- nekúri jeden z radiátorov v byte (porucha termostatickej hlavice, ventilu)
- radiátor hreje, ale v byte je chladno (nesprávne nastavená termostatická hlavica)
- z radiátora vyteká voda

www.veoliaenergia.sk

ZA MÚRMI PANELÁKOV SÚ SKRYTÉ SMUTNÉ PRÍBEHY

Mnohí ľudia so psychickými poruchami ostávajú kvôli nefunkčnému systému neodhalení a bez pomoci.

Sociálne oddelenie petržalského miestneho úradu rieši rôzne komplikované situácie.

Pomáha ľuďom v sociálnej núdzi preklenúť najťažšie obdobie, snaží sa vytvoriť bezpečné prostredie pre osamelé matky s deťmi, ženy

ohrozené domácim násilím, seniorov na pokraji chudoby, zachraňuje – a to doslova – životy ľudí bez domova.

TÉMA No aj keď toto sú najvypuklejšie či najviac medializované problémy, sídliská (a mestá) trápí oveľa viac. Mnohé veci ostávajú skryté. Patria k nim aj „neviditeľní“ ľudia so psychickými problémami, ktorých – z rôznych príčin – nezachytila sociálna a zdravotná sieť. O tom, ako takýchto ľudí „objavia“, ale aj o tom, ako sa im snažia pomáhať, sa dozvieme v rozhovore s vedúcim oddelenia sociálnych vecí v Petržalke, **Jánom Korcom**.

Pri jednom z rozhovorov sme načali tému o „neviditeľných“ ľuďoch so psychickými poruchami, ktorí žijú v Petržalke, ale o ktorých netušíme – často až do okamihu, keď sa stane niečo nepríjemné. Môžete o tomto fenoméne povedať viac?

Ľudia so psychickými poruchami patria k „neviditeľným“ prijímateľom sociálnych služieb, ktorých stretávame vo svojich panelákoch ako susedov, alebo kdekoľvek inde vo verejnom priestore bez toho, že by sme im venovali špeciálnu pozornosť. Ani pri dlhšom rozhovore nemusíme okamžite zistiť, že komunikujeme s človekom, ktorý nie je úplne v poriadku. Nemusí ísť pritom o scestný rozhovor, rovnako nemusí obsahovať evidentné fabulácie ani iné abnormálne prvky. Postupne sa však v procese dialógu dostaneme k situáciám, ktoré si vyhodnotíme ako neštandardné, zvláštne alebo neobvyklé.

Chcem však zdôrazniť, že ani ja a ani nikto na našom oddelení nemáme medicínske vzdelanie. Napríklad ja čerpám výlučne z profesijnej skúsenosti streetworkera a človeka, ktorý niekoľko rokov viedol v našom meste projekt Sociálneho divadla vytvárajúceho priestor na sebarealizáciu aj ľuďom so psychickými poruchami.

Aj v Petržalke žijú „neviditeľní“ ľudia so psychickými problémami, ktorých – z rôznych príčin – nezachytila sociálna a zdravotná sieť. | Foto: Envato Elements

Ako teda takýchto ľudí, zjednodušene povedané, „odhalíte“?

To, čo nás pri prvom kontakte s týmito ľuďmi zaujme, je emocionálna nestabilita – máme pred sebou premenlivú koláž zármutku, hnevu alebo plaču, paniky alebo frustrácie. Až pri dlhšom rozhovore a počúvaní ich príbehov pochopíme, ako veľmi majú narušené vzorce myslenia a vnímania – mnohí napríklad zápasia s bludmi a predstavami.

V poslednom čase pocíťujeme s mojimi kolegyňami a kolegami negatívne účinky impulzívneho správania zo strany tejto klientely, vnímame to ako zásadný problém, lebo na zvládanie tohto typu správania nám chýba patričné vzdelanie, viac skúseností a ochranné mechanizmy. Zistili sme totiž, že sme v interakcii s ľuďmi, ktorí sa zmietajú v pocitoch intenzívneho strachu (často rôznymi spôsobmi prosia o pomoc) a hnevu.

Môžu byť títo ľudia nebezpeční – pre seba či pre svoje okolie?

Máme aktívnu skúsenosť s človekom, v ktorom je kombinácia strachu a zároveň hnevu – navyše, je obdarený mohutnou telesnou konštrukciou, čo dokopy vytvára veľmi zložitú vzájomnú interakciu. Máme tiež odporozorované, že pri tomto type prijímateľa sociálnej služby sú často narušené rodinné väzby, má za sebou zložitú detstvo – to sú

všetky podstatné činitele na úspešné deformovanie úrovne myslenia.

Naše oddelenie vstupuje do poradenských interakcií pri výkone terénnej sociálnej služby krízovej intervencie – streetwork – alebo sme priamo kontaktovaní u nás na úrade a taktiež reagujeme na podnety občanov. Treba ešte zdôrazniť skutočnosť, že pri tejto cieľovej skupine nejde o ľudí, ktorí sú pozbavení spôsobilosti na právne úkony. Zväčša majú svojho psychiatra, no z rozličných príčin nedodržiavajú medikamentóznú liečbu a žijú v rôznych prostrediach. Do akej miery môže byť niekto nebezpečný pre seba a okolie povedať neviem, na to mi chýba patričná forma vzdelania. Odhliadnuc od toho – častokrát sa cítim ohrození my.

Teda ste už zažili na úrade aj nejakú nebezpečnú situáciu?

V súvislosti s touto cieľovou skupinou si naše oddelenie prešlo a prechádza vlnami viacerých vyhrážok a napätých situácií. Sám som zažil, že sa mi jeden človek vyhrážal, že použije na mňa nôž.

To muselo byť veľmi nepríjemné, ako ste to riešili? Alebo lepšie – ako takéto udalosti zvyčajne riešite?

Myslím si, že je najmä dôležité žiadnu vypätú situáciu a vyhrážku nepodceňovať.

O vzniknutých problémoch treba vždy informovať svojich nadriadených. Rovnako komunikovať a konzultovať s mestskou a štátnou políciou. Univerzálne postupy neexistujú, kroky sa určujú podľa individuálnej situácie a podľa miery ohrozenia. V takýchto

TÉMA vypätých situáciách nesmiem ani ja, ani moje kolegyne a kolegovia zabudnúť na to, že našou prioritou je pomáhať a máme pred sebou ľudí, ktorí sú chorí a potrebujú našu pomoc. Ale to, že máme často strach, je úplne prirodzené, bolo by čudné, keby sme ho nemali.

Zaznamenali ste v poslednom období nárast ľudí so psychickými poruchami? Čo môže byť podľa vás dôvodom?

Určite svoje urobila aj pandémia COVID-19, no ide o dlhodobý problém, prehl-

bujúci sa z roka na rok tým, ako na Slovensku stagnujú sociálne služby, degraduje a kolabuje zdravotníctvo. Je málo odborníkov v oblasti psychiatrie, špecializované zariadenia sú plné. Sanačné mechanizmy sa spustia až v prípade, ak sa nejaká situácia vyhrotí, čo je, samozrejme, desivé.

Je toto iba problémom Petržalky? Kvôli veľkej možnosti anonymity – sused často nepozná suseda – je na to priam predurčená.

Myslím si, že to určite nie je iba o Petržalke. Naša mestská časť je síce veľká a často anonymná, no zložením obyvateľov nejakovo výrazne nevyčníka. Interakcia s touto cieľovou skupinou sa týka celej Bratislavy a Slovenska ako takého. V tomto smere však chýbajú štatistiky, takže ponúkam iba svoj názor.

Pomáha týmto ľuďom nejakou mestskou časťou? Respektíve – je to vôbec v jej možnostiach?

Keďže v našom štáte je nedostatočná sieť elementárnej sociálnej pomoci, nie je v našich silách vyskladať pre túto cieľovú skupinu jednoznačný a efektívny plán pomoci. V rámci možnosti sa snažíme komunikovať so psychiatrami týchto ľudí a hľadať s nimi spoločné riešenia, rovnako sa snažíme v prípade záujmu sprevádzať ich k iným sociálnym službám. Riešením by bolo vybudovanie portfólia chránených bývaní, kde by nestratili úplne pocit nezávislosti a zároveň mali k dispozícii sociálnu či zdravotnú pomoc a asistenciu.

Martina Štefániková

ZAPOJTE SA DO PRIHLÁŠKOVÉHO PROGRAMU MESTA PRE DETI

Jeho cieľom je zlepšiť bezpečnosť v okolí základných škôl.

SPOMAĽ, MÁŠ PRIVYSOKÚ RÝCHLOSŤ,

Máte pocit, že okolie vašej školy alebo škôlky nie je dostatočne bezpečné? Prihláškový program Mesta pre deti vám to môže pomôcť zmeniť. Viac informácií na www.mestopredeti.sk/prihlaskovy-program.

VNÍMAM JU
LEN DETSKÝM
ZMYSLOM

MESTO
PRE DETI

Metropolitný
inštitút
Bratislavy
MIB

TÉMA Je ráno, trištvrte na osem, a pred vašou školou sa stretáva množstvo áut, detí, rodičov a začína ranný chaos, pri ktorom vznikajú kolízne situácie. Možno aj na vašej škole túžite zmeniť každodennú realitu a rozmýšľate, ako na to. Za posledné dva roky Metropolitný inštitút Bratislavy (MIB) v rámci projektu Mesto pre deti spolupracoval s dvanástimi bratislavskými základnými školami – medzi inými aj

so ZŠ Černyševského a ZŠ Budatínska. Teraz otvára prihláškový program pre ďalšie materské, základné a stredné školy v hlavnom meste.

Prihláškový program Mesta pre deti je príležitosťou zmeniť podmienky v okolí školy tak, aby bol príchod detí do zariadenia bezpečnejší a príjemnejší. Zapojené školy vrátane žiactva, rodičov, zamestnanectva škôl či miestneho obyvateľstva a iných miestnych

aktérov a aktérok budú spoločne s Metropolitným inštitútom hľadať jednotlivé riešenia. Môže ísť o úpravu priechodov, reorganizáciu dopravy či skvalitňovanie pešej infraštruktúry.

Školy môžu svoj záujem o prihláškový program na začiatok prejavit' prostredníctvom jednoduchého formulára na stránke projektu mestopredeti.sk.

„Pri výbere škôl budeme posudzovať najmä kritickosť dopravných rizík,

realizovateľnosť a dopad intervencie, ale aj celkovú spoluprácu školy, komunity a samosprávy,“ hovorí koordinátorka projektu Sandra Štasselová.

Viac informácií sa dozviete na stránke mestopredeti.sk/prihlaskovy-program. Závaznú prihlášku treba vyplniť do **15. novembra 2024**.

Eva Hapčová
Metropolitný inštitút Bratislavy

BRATISLAVSKÁ ŽUPA REŠTARTUJE KULTÚRU V KRAJI

BSK otvára synagógu v Senci, bábkové divadlo aj divadlo Aréna. Preberá tiež Malú scénu STU. Ide o najväčšie investície do kultúry v histórii župy.

Zrekonštruovaná synagóga v Senci otvorila svoje brány pre verejnosť 10. septembra. Súčasťou obnovy za približne 3 mil. eur bola aj výstavba novej budovy a vytvorenie parkovej záhrady. | Foto: BSK

Bratislavský samosprávny kraj (BSK) sa pustil do komplexnej rekonštrukcie národných kultúrnych pamiatok, výsledkom sú obnovené a technologicky zmodernizované budovy. Verejnosti už župa predstavila obnovenú Synagógu v Senci, Bratislavské bábkové divadlo, tesne pred otvorením je Divadlo Aréna. BSK tiež získal do dlhodobého prenájmu Malú scénu STU na Dostojevského rade v Bratislavskom Starom Meste.

„Stojíme na prahu významného momentu, ktorý bude zapísaný do histórie kraja ako najväčšia obnova pamiatok v dejinách župy. Ide doslova o reštart kultúry,“ hovorí predseda BSK **Juraj Droba**. „S hrdosťou otvárame brány štyroch veľkolepých projektov, ktoré sú pripravené slúžiť verejnosti. Do zrekonštruovaných budov navyše prinášame aj nový obsah.“

Divadlo Aréna

Župné Divadlo Aréna na Týršovom nábreží v bratislavskej Petržalke prešlo komplexnou rekonštrukciou aj modernizáciou technologického zázemia. Rekonštrukcia zahŕňala búracie práce, nové základy, novú oceľovú konštrukciu veže, reštaurátorské práce, betonárske práce na prístavkoch, novú strechu, okná. Najvýraznejším prídavkom je veža, kde sú zmodernizované technológie pre javisko. Divadlo má variabilné hľadisko, ktoré umožní narábať s počtom divákov v hlavnej sále. Okrem toho bol rozšírený aj priestor LOFTu, ktorý je určený pre malé javiskové formy. Súčasťou bola obnova fasády, interiéru a revitalizácia pozemku, ktorý sa mení na multifunkčný priestor pre rôzne druhy podujatí, čím sa prepojí so Sadom

Janka Kráľa. Náklady na rekonštrukciu dosiahli vyše 12 mil. eur.

„Som nesmierne rád, že po troch rokoch sa vraciame na domácu scénu, do zrekonštruovanej a zmodernizovanej budovy. Divadlo Aréna slávnostne otvoríme 17. novembra 2024 premiérou inscenácie **Henrika Ibsena Nepriateľ ľudu** v réžii **Rastislava Balleka**. V novej divadelnej sezóne sa diváci môžu tešiť na nové tituly, no na javisku ožijú aj inscenácie, ktoré diváci dlhší čas nevideli. Popri dlhoročných aktivitách ako **Jazz v Aréne**, priame prenosy z **Metropolitnej Opery v New Yorku**, **Kino Aréna** a **Detská Univerzita Komenského**, dostane priestor aj tanec a pohyb. Jednou z mnohých novinek budú memorandá a užšia spolupráca s **Vysokou školou múzických umení v Bratislave** a **Vysokou školou výtvarných umení v Bratislave**. V rámci otvorenia divadla navyše pripravujeme rôzne špeciálne podujatia – exkurzie,

lektorské úvody či vzdelávacie aktivity pre mladšiu generáciu. Ďakujem nášmu zriaďovateľovi, BSK a Jurajovi Drobovi, ktorí robili všetko pre to, aby rekonštrukcia Divadla Aréna bola úspešne dokončená,“ uviedol riaditeľ Divadla Aréna **Juraj Kukura**.

Bratislavské bábkové divadlo

Po desiatich rokoch putovania po dočasných scénach sa **Bratislavské bábkové divadlo (BBD)** vrátilo na svoju domácu adresu na Dunajskú ulicu v Starom Meste. Divadlo bolo nielen zrekonštruované, ale aj zmodernizované. Komplexne vynovená bola stará časť, ktorá je národnou kultúrnou pamiatkou, a divadlo získalo aj celkom nové priestory – divadelnú sálu a foyer vo dvore. Novinkou je výt'ah a zelená strecha, inštalovala sa aj

nová projekčná, zvuková, svetelná a divadelná technika a technológie.

Divadlo má zázemie pre hercov, šatne, skúšobný priestor, kancelárie pre zamestnancov a umelecké dielne, priestor na detské tvorivé dielne a detskú cukráreň. Premenu prešlo i foyer – po novom tam bude cukráreň s interaktívnymi prvkami, na stenách sa návštevníci môžu začítať do stručnej histórie divadla. Pod strechou na 4. poschodí pribudol workshopový priestor. Nahliadnuť možno aj do depozitára bábok. Rekonštrukcia si vyžiadala 5,2 mil. eur, BBD oficiálne otvorilo brány 26. septembra.

„V bábkovom divadle budeme hrať pre deti od 3 do 99 rokov. Do klasického

režimu sa vraciame od októbra, po návrate z dvoch medzinárodných festivalov – z Bábkarskej Bystrice a z poľského mesta Bielsko-Biala,“ upresnil riaditeľ BBD **Ján Brtiš**.

Synagóga v Senci

Zrekonštruovaná Synagóga v Senci otvorila svoje brány pre verejnosť 10. septembra počas festivalu židovskej kultúry Shalom Chaverim. Obnova budovy približne za 3 mil. eur sa netýkala len historickej časti, súčasťou bola aj výstavba úplne novej budovy za synagógou a vytvorenie parkovej záhrady a oddychovej zóny pri synagóge. Pri rekonštrukcii dvora boli objavené zabudnuté, nesmierne vzácne rituálne kúpele mikve.

K najväčším investíciám bratislavskej župy do kultúry patrí obnova divadla Aréna na Tyršovom nábreží. Náklady na rekonštrukciu sa vyšplhali na 12 mil. eur. | Foto: BSK

Po desiatich rokoch putovania sa Bratislavské bábkové divadlo vrátilo do komplexne zrekonštruovanej budovy na Dunajskej ulici v Starom Meste. | Foto: BSK

Po šesťdesiatich piatich rokoch chátrania má historický klenot nielen nový šat, ale aj využitie. „Cieľom rekonštrukcie bolo popri záchrane pamiatkových hodnôt aj vytvorenie kultúrneho centra, ktoré bude saturovať potreby obyvateľov mesta Senec, aj obyvateľov širšieho regiónu. Súčasťou dostavby synagógy je aj nový prvok - infopavilón - určený predovšetkým na komornejšie voľnočasové programy pre verejnosť a školy,“ uviedla riaditeľka úradu BSK **Patricia Mešťan**.

Vďaka unikátnej akustike synagóga bude mať jednu nosnú líniu, a to vytvorenie koncertnej sály s potrebným zázemím pre nahrávanie. Programová dramaturgia bude zameraná na realizáciu programov s možnosťou videoprodukcii,

literárno-hudobných prednášok, aktuálnych spoločenských rozpráv a besied a vzdelávacích programov pre školy.

Malá scéna

BSK sa pustil aj do ďalšieho projektu. Do dlhodobého prenájmu získal Malú scénu STU na Dostojevského rade v Bratislave. „V spolupráci so Slovenskou technickou univerzitou vytvoríme ďalší kultúrny a divadelný priestor oslovujúci predovšetkým mladých ľudí – stredoškôľakov a vysokoškôľakov. Význam divadla pre túto cieľovú skupinu je podceňovaná, no je nesmierne dôležitá, pretože vychováva budúce publikum. V prvej fáze projektu začne na doskách Malej scény hrať župné Divadlo Ludus. So začiatkom prevádzky rátame

Cieľom rekonštrukcie seneckej synagógy bolo popri záchrane pamiatkových hodnôt aj vytvorenie kultúrneho centra. | Foto: BSK

v druhej polovici októbra, a to predstaviteľmi Ludusu. Ako prvá bude obnovená premiéra hry *Konvália* podľa biografického románu **Denisy Fulmekovej** o zakázannej láske **Rudolfa Dilonga**, ktorý neďaleko Malej scény býval,“ priblížila vedúca kultúry BSK **Svetlana Waradzinová**.

Priestor bude otvorený pre absolventské predstavenia

župného konzervatória i projekty začínajúcich divadelných a hudobných tvorcov, súčasťou bude i výstavný priestor na komorné akcie. Zámerom župy je otvoriť vo foyer študentskú kaviareň, kde by sa konali vzdelávacie interaktívne aktivity a tvorivé dielne prioritne orientované na stredoškôľakov

a vysokoškôľakov. Časom by mal pribudnúť tzv. kreatívny hub.

Najväčšie investície v novodobej histórii župy

„Všetky tieto projekty v oblasti kultúry boli mimoriadne nákladné. Celkovo pôjde o približne 25 miliónov eur. Verím však, že každé euro je investíciou do budúcnosti nášho kraja.“

Dnes opäť potvrdzujeme, že s kultúrou v našom kraji to myslíme naozaj vážne. Každý z týchto projektov je dôkazom, že máme odvážne, ale zároveň reálne vízie, s jasným cieľom – vytvoriť z nášho kraja priestor, kde kultúra žije,“ uzavrel župan **Juraj Droba**.

Lucia Forman
Bratislavský samosprávny kraj

ŽUPNÁ POLYGRAFICKÁ ŠKOLA V RAČI JE ŠKOLOU 21. STOROČIA

Vďaka komplexnej rekonštrukcii je pre žiakov, ako aj pre pedagógov, modernejšia a atraktívnejšia.

Bratislavský samosprávny kraj (BSK) naštartoval v roku 2018 reformu župného školstva, odborné školy systematicky zatraktívňuje a modernizuje. Nárast počtu prihlášok o vyše tretinu za posledných päť rokov potvrdzuje, že je župa na dobrej ceste. Jednou zo škôl, ktoré prešli modernizáciou, je Stredná odborná škola polygrafická v mestskej časti Bratislava-Rača.

„Na rekonštrukcie škôl a budovanie nových kapacít sme z Programu Slovensko vyčlenili približne štvrt' miliardy eur a o tom, kde sa investujú, sa rozhodne priamo v regiónoch,“ povedal minister investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR **Richard Raši**.

„Stále je veľký dopyt po informatikoch, grafikoch, elektrikároch, vodároch, mechanikoch či murároch. Preto je dôležité mať kvalitné školy a v nich moderné vybavenie. Chceme, aby do praxe odchádzali absolventi, ktorí sú pripravení pre trh práce. Paradoxom je, že boci o štúdium týchto profesií bol ešte donedávna relatívne malý záujem, remeselníci môžu veľmi rýchlo zarábať viac ako začínajúci právnik alebo manažér. Prípadne si

rovno po škole môžu založiť vlastnú firmu,“ uviedol predseda Bratislavského samosprávneho kraja **Juraj Droba**.

Od augusta 2023 prechádzala Stredná odborná škola polygrafická rekonštrukciou a modernizáciou. Predmetom projektu bola rekonštrukcia Budovy praktického vyučovania – obnova vnútorných povrchov a obkladov, zateplenie obalových konštrukcií objektu, výmena rozvodov technológií, ako aj zabezpečenie bezbariérovosti (výmena výtahu za nový určený pre vozíčkaru, osadenie schodiskových plošín, sociálne vybavenia pre vozíčkarov).

Súčasťou rekonštrukcie boli aj práce zamerané na zvýšenie energetickej efektívnosti – zateplenie strechy a obvodového plášťa, výmena rozvodov a okien, inštalácia vonkajších elektrických žalúzií a montáž vzduchotechniky.

„Nové materiálo-technické vybavenie majú k dispozícii odborné učebne grafiky médií, riadenia polygrafie, grafiky tlačových médií, grafických techník, spracovania statického ako aj dynamického obrazu. Lepšie zariadenie

získala odborná dielňa klasických grafických techník, odborná učebňa opravy polygrafických strojov a IT pracovisko polygrafie, ale aj knižnica či prednášková miestnosť. Žiaci majú k dispozícii štvorfarebný tlačový stroj vo formáte A2, vyvolávací automat so šírkou 85 cm, rezací stôl, modernú foto techniku či riadiaci server,“ spresnil **Roman Šíp**, riaditeľ školy.

Hlavným cieľom projektu bolo zvýšiť atraktivnosť podporovaného študijného odboru a vytvoriť prostredie blízke podnikateľskému sektoru. Absolventi zo skupiny odborov polygrafia a médiá vďaka tomu splňajú aktuálne požiadavky na znalosti a zručnosti trhu práce.

Lucia Forman
Bratislavský samosprávny kraj

Projekt bol financovaný z Integrovaného regionálneho operačného programu 2014-2020. Celkové oprávnené výdavky boli vo výške 3,61 mil. eur, z toho nenávratný finančný príspevok bol vo výške 3,43 mil. eur a vlastné zdroje vo výške 0,18 mil. eur.

CIEĽOM HYBRIDNÝCH HROZIEB JE ZASIAŤ V SPOLOČNOSTI STRACH

Začiatok školského roka poznačila nepríjemná udalosť – takmer 300 slovenských a 500 českých škôl dostalo výhražné e-maily, v ktorých sa doteraz neznámy autor vyhrožoval bombovými útokmi. Hrozby, ktoré sa, mimochodom, po prvý raz objavili už aj pred letnými prázdninami, neobišli ani viaceré petržalské základné školy.

Školy musia pre deti a žiakov predstavovať bezpečné prostredie, a to aj pri krízových udalostiach. V posledných dňoch sme zaregistrovali správy o tom, ako základné, ale aj stredné školy dostali výhražné e-maily, ktoré obsahovali informáciu o tom, že sa v ich budovách nachádzajú bomby.

Tieto správy vzbudili obavy nielen u rodičov detí, ktoré v tom čase boli v školských zariadeniach, ale aj u zamestnancov, žiakov a študentov a v celej spoločnosti. Zámerom týchto hrozieb mohlo byť narušenie chodu napadnutých inštitúcií i šírenie neistoty a strachu s cieľom oslabiť dôveru verejnosti v štátne inštitúcie. Preťaženie stredísk tiesňového volania, vyťažovanie bezpečnostných zložiek či testovanie reakcií a správania štátnych inštitúcií mohli byť práve tým primárnym cieľom.

Prípacom sa už zaoberá úrad boja proti organizovanej kriminalite. Páchatel'ovi hrozí v prípade preukázania viny trest odňatia slobody až do výšky 25 rokov, prípadne výnimočný trest na doživotie.

Bezpečnosť v školských zariadeniach

V súvislosti s týmito udalosťami je potrebné posilnenie bezpečnosti

v školských zariadeniach **opatreniami zameranými na predvídavosť a prevenciu**, kontrolu, reakcieschopnosť, zabránenie a odvrátenie útoku. Patrí medzi ne evakuačný plán, krízový plán, zabezpečenie proti vniknutiu cudzej osoby do objektu, funkčný kamerový systém. Rovnako nasadenie adekvátnych režimových opatrení ako školský poriadok, kontrola dochádzky školopovinných detí a mládeže, takisto včasné rozpoznanie zmeny v správaní žiakov, vrátane prejavov radikalizácie.

Dôležité je nepodceňovať školské návčiky v rámci cyklických preškolení z BOZP a požiarnej ochrany: podstatné je prítomnosť týchto dokumentov nielen vytvoriť, ale tiež aktualizovať a oboznamovať s nimi pedagogických a nepedagogických zamestnancov školy, ako aj žiakov, študentov, i rodičov.

Nový informačný web

V predchádzajúcich mesiacoch Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky pracovalo na tom, aby v prípade krízových udalostí mali školy k dispozícii všetky dôležité informácie na jednom mieste.

Nová stránka na webe rezortu **Krízové udalosti na školách | Ministerstvo školstva, výskumu,**

vývoja a mládeže Slovenskej republiky (minedu.sk) je určená na pomoc školám pri riešení krízových udalostí. Stránka poskytuje riaditeľom, pedagógom a odborným zamestnancom komplexné návody a odporúčania, ako efektívne zvládať rôzne typy krízových udalostí v školách. Rezort školstva bude v spolupráci s ministerstvom vnútra a policajným zborom pokračovať v prijímaní opatrení znižujúcich hrozby vyplývajúce z takýchto krízových udalostí.

V momentálnej situácii nikto nevie zabrániť tomu, ak niekto so zlým úmyslom pošle školám výhražný e-mail. Je ale potrebné pripraviť školy tak, aby bolo možné ochrániť zdravie a životy s čo najmenším dopadom, a dokázala sa zabezpečiť integrita vzdelávacieho procesu na Slovensku.

Kristína Kenderešová
referent špecialista skupiny
prevencie vnútorného oddelenia
OR PZ Bratislava V

Hybridné hrozby ohrozujú fungovanie demokratických spoločností a pokúšajú ich oslabovať zvnútra s využitím ich zraniteľností, ale aj ich hlavných výdobytkov, vrátane slobody prejavu a vyjadrovania, nezávislosti médií, právneho štátu, verejnej kontroly inštitúcií a demokratickej politickej súťaže alebo aj otvorenosti trhovej ekonomiky. Často je ich zámerom prehlbovanie spoločenskej a politickej polarizácie na národnej aj medzinárodnej úrovni, politická destabilizácia, podnecovanie spoločenského napätia, podkopávanie dôveryhodnosti štátnych a verejných inštitúcií a celkové oslabovanie demokratického rozhodovania a hodnotovej orientácie spoločnosti.

Najvýraznejším prejavom hybridného pôsobenia v Slovenskej republike je **zámerné vytváranie a šírenie dezinformácií a čoraz intenzívnejšie a sofistikovanejšie kybernetické útoky**. Hybridné hrozby môžu zasahovať široké spektrum oblastí a inštitúcií štátu, od jeho politických štruktúr, obranných a spravodajských zložiek, inštitúcií verejnej správy a diplomacie, cez kritickú infraštruktúru, hospodárstvo a zahraničné investície, až po médiá, kultúru a históriu, ako aj spoločenské, vzdelávacie a výskumné inštitúcie.

Čo robiť pri hrozbe bombového útoku

1. Zachovajte pokoj. Dôležité je nepanikáriť, panika môže situáciu zhoršiť.
2. Ak bola hrozba zaslaná e-mailom – neotvárajte a neklikajte na odkazy ani nesťahujte prílohy z podozrivého e-mailu.
3. Okamžite informujte políciu.
4. Nepribližujte sa k podozrivým predmetom, ani s nimi nemanipulujte. Okamžite informujte políciu, predmet popíšte a uveďte jeho polohu.
5. Dodržiavajte pokyny evakuačného plánu budovy, nasledujte pokyny polície.
6. Vyhnite sa oblastiam políciou označeným ako nebezpečné. Zostaňte na bezpečnom mieste, až kým nebude situácia pod kontrolou.
7. Uchovajte dôkazy a chráňte digitálne stopy. Nemažte e-mail a neuskutočňujte žiadne zmeny, ktoré by mohli ovplyvniť dôkazy.
8. Ak máte akékoľvek informácie o možnej hrozbe, poskytnite ich polícii. Každý detail môže byť dôležitý. Poskytnite čo najviac informácií z e-mailu.

17. ROČNÍK

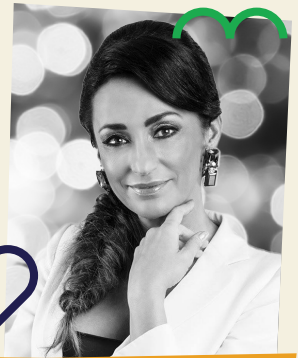
pod záštitou Jána Hrčku, starostu MČ Bratislava-Petržalka

PETRŽALSKÝ SENIORFEST 2024

VSTUP VOĽNÝ

PETRZALKA.SK/SENIORFEST

CELÝ OKTÓBER

1. OKTÓBER | 16:00 – 18:00 | DK Zrkadlový háj

Kytica pozdravov (zahájenie SENIORFEST-u)

Folklórny súbor Karpaty, Paper Moon Trio, MŠ Iljušinova, ŠK Juventa Bratislava

2. OKTÓBER | 10:00 – 11:00 | Petržalská klubovňa aktívnych seniorov, Osuského 8

Prednáška Pohybové aktivity seniorov, možné riziká a aktívny životný štýl I.

Marek Tkáč (AGEL)

3. OKTÓBER | 10:00 – 13:00 | Denné centrum Gercenova 8

Mandaly v našom živote

5. OKTÓBER | 12:00 – 20:00 | Námestie republiky
Jablkové hodovanie – podujatie pri príležitosti Medzinárodného dňa jablka

Súťažno-tvorivé dielne pre deti, súťaž o najlepšie jablkový koláč, prezentácia produktov z jablák spojená s predajom, atrakcie pre deti, stánky s občerstvením a stánky s hand made výrobkami
Eva Máziková, Best of Meko, Kochanski, Petržalčanka, Melódia, FS Poleno a ďalší

7. OKTÓBER | 9:00 – 11:00 | DK Lúky

Turnaj v stolnom tenise žien

7. OKTÓBER | 10:00 – 11:00 | Denné centrum Osuského 3

Mozgový tréning

Škôlkariq

8. – 25. OKTÓBER | Cik Cak Centrum

Výstava krojovaných bábik z rôznych regiónov Slovenska

8. OKTÓBER | 9:00 – 12:00 | Miestna knižnica Petržalka, pobočka Prokofievova 5

Prednáška Ako na mobil a tablet

8. OKTÓBER | 14:30 – 16:00 | Denné centrum Strečnianska 18

Workshop Ako rozoznať pravdu od lži

DEMAGOG.SK

9. OKTÓBER | 9:00 – 13:00 | Rančík

Športové dopoludnie pre seniorov

(petang + cornhole)

10. OKTÓBER | 17:00 – 18:00 | Cik Cak Centrum

Cestovateľský klub – Singapore & Sabah (Borneo)

Boris Bilčík

14. OKTÓBER | 10:00 – 11:00 | Denné centrum Osuského 3

Mozgový tréning

Škôlkariq

14. OKTÓBER | 13:00 – 16:00 | Petržalské bowlingové centrum

Turnaj v bowlingu

14. OKTÓBER | 17:30 | Miestna knižnica Petržalka, pobočka Prokofievova 5

Prednáška Letci z Prešporoka v r. 1914 - 1918

Juraj Červenka

15. OKTÓBER | 15:00 – 20:00 | DK Zrkadlový háj

Nestarnúce melódie v znamení latino s výukou tanca

16. OKTÓBER | 10:00 – 11:00 | ZŠ Holíčska 50

Tanečné kurzy pre seniorov

DANSOVIA

16. OKTÓBER | 17:00 – 18:00 | Cik Cak Centrum

Zlaté televízne návraty s Alenou Heribanovou

16. OKTÓBER | 18:00 – 19:30 | DK Lúky

Divadlo Endorfín – S tvojou dcérou nikdy!

17. OKTÓBER | 10:00 – 13:00 | Denné centrum Gercenova 8

Mandaly v našom živote

17. OKTÓBER | 17:30 | Miestna knižnica Petržalka, pobočka Prokofievova 5

Prednáška Ako vzniká kostým, ako vzniká scéna do filmu a v divadle

prof. Peter Čanecký

19. OKTÓBER | 18:00 – 19:00 | Cik Cak Centrum

Music Moments

Michal Kaprálik

21. OKTÓBER | 8:15 – 11:00 | DK Lúky

Turnaj v stolnom tenise mužov

21. OKTÓBER | 10:00 – 11:00 | Denné centrum Osuského 3

Mozgový tréning

Škôlkariq

22. OKTÓBER | 10:00 – 11:00 | Petržalská klubovňa aktívnych seniorov, Osuského 8

Prednáška Asertivita a asertívne správanie

Janka Sebera Chládecká (Ekonomická univerzita Bratislava)

22. OKTÓBER | 14:30 – 16:00 | Denné centrum Strečnianska 18
Workshop Kritické myslenie pre náročných: Prečo fakty
prehrávajú s emóciami?
 DEMAGOG.SK

23. OKTÓBER | 10:00 – 11:00 | ZŠ Holíčska 50
Tanečné kurzy pre seniorov
 DANSOVIA

24. OKTÓBER | 18:30 | DK Zrkadlový háj
Divadelné predstavenie Kvarteto
 7 EUR seniori | 15 EUR verejnosť

25. OKTÓBER | 16:00 – 20:00 | DK Lúky
Čaj o štvrté a Tradičná tanečná zábava

28. OKTÓBER | 10:00 – 11:00 | Denné centrum Osuského 3
Mozgový tréning
 Škôlkariq

29. OKTÓBER | 10:00 – 11:00 | Petržalská klubovňa
aktívnych seniorov, Osuského 8
Prednáška Slovenská gastronómia
 Jozef Gall (Ekonomická univerzita Bratislava)

30. OKTÓBER | 10:00 – 11:00 | ZŠ Holíčska 50
Tanečné kurzy pre seniorov
 DANSOVIA

30. OKTÓBER | 10:00 – 11:00 | Petržalská klubovňa
aktívnych seniorov, Osuského 8
Prednáška Pohybové aktivity seniorov, možné riziká
a aktívny životný štýl II.
 Patrik Vidňanský (AGEL)

31. OKTÓBER | 10:00 – 13:00 | Denné centrum Gercenova 8
Mandaly v našom živote

31. OKTÓBER | 16:00 – 20:00 | DK Zrkadlový háj
Z úcty k Vám (záver SENIORFEST-u)
 Sisa Sklovská

MESTSKÁ ČASŤ REŠTARTUJE DENNÉ CENTRÁ PRE SENIOROV

Chce prilákať viac nových návštevníkov.

Približne pätinu obyvateľov Petržalky tvoria seniori. Okrem Klubovne seniorov sa môžu stretávať v denných centrách – mestská časť ich prevádzkuje šesť: na Osuského 3, Vyšehradskej 35, Medvedovej 21, Gercenovej 8, Haanovej 8 a na Strečnianskej 18. Program si čiastočne pripravujú sami – ide najmä o rôzne zájmové aktivity či priateľské stretnutia –, no významne im v tom pomáha aj sociálny referát. Do centier prináša prednášky, kurzy aj rehabilitačné cvičenia.

Petržalské denné centrá má v súčasnosti pod palcom **Katarína Petrášová**. Jej cieľom je prilákať do nich čo najviac seniorov, a to najmä tých, ktorí možno o existencii centier doteraz ani nevedeli.

„Od polovice septembra do konca novembra rozbiehame vo vybraných denných centrách viacero aktivít. Vybraných preto, lebo musia daným aktivitám vyhovovať napríklad z hľadiska technického vybavenia alebo priestorových možností,“ upresňuje Petrášová.

Už v septembri v spolupráci s OZ Škôlkariq organizujú v DC na Osuského 3 **Mozgový fitku**, kde si môžu seniori a seniorky formou hier trénovať pamäť. „Ďalším spolupracujúcim subjektom je **Demagog.sk** – ten pre našich seniorov pripravil v DC na Strečnianskej prednášku *Ako rozoznať pravdu od lži; Kritické myslenie pre náročných: Prečo fakty prehrávajú s emóciami?*; *Prečo veríme nezmyslom,*

*psychologické a evolučné pozadie našej viery v konšpirácie; Ako sa nechytiť do sociálnej siete, a napokon 28. novembra sa bude hovoriť na tému *V koži overovateľa faktov: Ako si poradiť s dezinformáciami*,“ približuje.*

Na Gercenovej 8 si môžu seniori vytvoriť či vymaľovať **mandaly** a niečo sa o nich naučiť (3., 10. a 17. októbra od 10:00 do 13:00), ale tiež absolvovať **rehabilitačné cvičenia**, a to každý utorok od 10:30 do 11:30. Novinkou sú **tanečné kurzy** pod vedením známeho tanečníka **Petra Modrovského** a tanečnej školy **Dansovia** – tie sa budú konať od októbra každú stredu od 10:00 do 11:00 na ZŠ Holíčska „*Máme tiež kurzy nemŕtvy – a určite ešte niečo pribudne*,“ dodáva Petrášová.

„*Naším cieľom je pritiahnúť do denných centier viac ľudí, aby tam nechodili stále tí istí, chceme, aby sa osmelili aj ďalší, lebo naše aktivity sú pre všetkých seniorov v Petržalke*,“ uzatvára.

Všetky informácie nájdú seniori na webe petrzalka.sk/dennecentra, petrzalka.sk/klubovna, ale aj na facebookovom profile mestskej časti a v centrách.

Martina Štefániková

Na všetky kurzy sa môžete prihlásiť cez e-mail: socialne@petrzalka.sk alebo telefonicky na čísle +421 947 487 666.

WORKSHOPY PRE SENIOROV A SENIORKY

Denné centrum Strečnianska 18
vždy od 14:30 do 16:00

INFORMAČNÉ PROSTREDIE A DEZINFORMÁCIE

26. 9. 2024

Rýchlokurz moderných médií pre začiatočníkov

8. 10. 2024

Ako rozoznať pravdu od lži

22. 10. 2024

Kritické myslenie pre náročných: Prečo fakty prehrávajú s emóciami?

BEZPEČNE NA SIETI

5. 11. 2024

Prečo veríme nezmyslom. Psychologické a evolučné pozadie našej viery v konšpirácie

21. 11. 2024

Ako sa nechytiť do sociálnej siete?

PRAKTICKÝ SEMINÁR NA ROZVOJ ZRUČNOSTÍ

28. 11. 2024

V koži overovateľa faktov:

Ako si poradiť s dezinformáciami

RADA PRÁVNÍKA

ZÁRUČNÁ DOBA JE DÔLEŽITOU

OCHRANOU SPOTREBITEĽA

Záručná doba je pre spotrebiteľov jedným zo základných práv pri nákupe tovarov a služieb.

V Európskej únii trvá štandardná záruka 24 mesiacov. | Foto: Freepik

Ludia si často nie sú istí, aké sú ich práva, resp. čo môžu očakávať, keď sa niečo pokazí. V tomto článku by sme vám preto chceli odpovedať na niekoľko otázok, ktoré vám môžu pomôcť lepšie sa orientovať v tejto téme.

Čo je to záručná doba a ako dlho trvá?

Záručná doba je obdobie, počas ktorého má spotrebiteľ právo reklamovať tovar alebo službu, ak sa na nich vyskytne vada.

V Európskej únii, vrátane Slovenska, je štandardná (všeobecná) záručná doba pre spotrebiteľov **24 mesiacov**, t. j. dva roky. Pri určitých druhoch tovarov alebo služieb však môže byť záručná doba aj iná. Napríklad potraviny alebo iné výrobky, ktoré podliehajú rýchlejšej skaze, môžu mať výrazne kratšiu záručnú dobu, ktorá sa zväčša riadi dátumom spotreby. Na druhej strane je trebárs pri zhotovení stavby zo zákona predĺžená záručná doba až **na 3 roky**, a to od obdobia, kedy si spotrebiteľ stavbu mal prevziať. Tovary a služby, ktoré si vyžadujú osobitné podmienky skladovania alebo používania, môžu mať

upravenú záručnú dobu na základe dohody medzi obchodníkom a spotrebiteľom, pričom táto dohoda musí byť spotrebiteľovi jasne oznámená pred uzavretím kúpnej zmluvy.

Obchodníci môžu ponúkať aj tzv. **predĺženú záruku** nad rámec zákonnej záručnej doby. V tomto prípade však ide o službu, ktorú môže (avšak nemusí) obchodník spotrebiteľovi dobrovoľne poskytnúť – bezodplatne alebo aj za extra príplatok.

Čo pokrýva záručná doba?

Záručná doba pokrýva vady, ktoré boli na tovare alebo službe prítomné v čase predaja, alebo sa objavili neskôr počas plynutia záručnej doby v dôsledku nedostatku kvality či výrobných chyby. Spotrebiteľ má právo požiadať opravu či výmenu tovaru alebo služby, zľavu z ceny alebo vrátenie peňazí, ak sa vada nedá odstrániť.

Dôležité je však mať na pamäti, že záruka sa nevzťahuje na vady, ktoré vznikli v dôsledku nesprávneho používania tovaru alebo služby, prípadne jeho opotrebenia pri bežnom používaní.

Ako postupovať pri reklamácii počas záručnej doby?

Ak zistíte, že váš tovar alebo služba má vadu, prvým krokom je kontaktovať obchodníka, u ktorého ste tovar alebo službu zakúpili. Obchodník je povinný prijať reklamáciu a vyhodnotiť ju. Ak reklamačný poriadok obchodníka nestanovuje inak, potom by ste mali zároveň priniesť doklad o kúpe (napríklad pokladničný blok alebo faktúru), pretože ten slúži ako dôkaz o tom, že tovar alebo služba bol zakúpený u daného obchodníka.

Obchodník má 30 dní na vybavenie reklamácie. Ak v tejto lehote reklamáciu nevybaví, máte právo odstúpiť od zmluvy a žiadať vrátenie peňazí, prípadne výmenu tovaru za nový.

Čo ak obchodník reklamáciu neuzná?

Ak obchodník zamietne vašu reklamáciu, napríklad z dôvodu, že vadu považuje za spôsobenú nesprávnym používaním alebo opotrebením, máte právo požiadať o **nezávislé odborné posúdenie**

tovaru. Zároveň sa možno obrátiť na **Slovenskú obchodnú inšpekciu (SOI)**, ktorá síce nemá priamu právomoc vyriešiť váš spor o prípadnom zamietnutí reklamácie, avšak môže vykonať kontrolu, či obchodník neporušuje práva spotrebiteľov, čím vytvára primeraný tlak na obchodníka, ktorý je pod hrozbou sankcie „donútený“ konať tak, aby pri svojej obchodnej činnosti, ako aj pri vybavovaní prípadných reklamácií tovarov a služieb postupoval v súlade so všetkými platnými právnymi predpismi. V krajnom prípade môžete vec riešiť aj súdnou cestou, ale vždy je dobré sa najprv pokúsiť o dosiahnutie dohody s obchodníkom.

Mgr. Martin Michalko,
advokátsky koncipient
Advokátska kancelária
Remedium Legal, s.r.o.

INZERCIA

MÁŠ RÁD TANEC A ZÁBAVU?
SHOW, JAZZ, CONTEMPORARY, MODERN DANCE?
ZÁKLADY GYMNASTIKY, LAHKEJ AKROBACIE?
TAK NEVÁHAJ A PRIDAJ SA K NÁM !
0908 875 393, Dom Kultúry Ovsíšte
www.skfortistam.sk, Facebook – Fortis DANCE

1987

ALFA

1987

— PIVÁREŇ A REŠTAURÁCIA —

LEGENDA SA VRÁTILA

ŠPECIALITY domácej kuchyne • Denné menu od 6,90 €

HUSACIE HODY

LIVE športové prenosy • LIVE Music

Súkromné / Firemné eventy • Svadby

Stand Up comedy - Temné kecy • Temný kvíz

a mnoho iných zaujímavých akcií

ALFA1987
WhatsApp ChatBotDenné menu, Eventy
a Aktuálna ponuka

ALFA - Jiráskova 1, Bratislava - Petržalka, Tel. +421 904 820 115, rezervacie.alfa@1987estd.sk

SKRYTÉ PRÍBEHY PETRŽALSKÉHO UMENIA

SYSTEM URBANA

Charakteristické červené laminátové prístrešky sa kedysi nachádzali takmer na každej zastávke MHD.

Mnohí si vybavujú, ako pod nimi v daždi čakali na autobus a čítali si nespočetnekrát prelepené plagáty a oznamy. Iní radšej sedávali na tyčke na ich zadnej strane, deti po nich rady lozili. Dnes sú už červené prístrešky raritou – takmer všetky nahradili modernejšie presklené búdky. Málokto pritom vie, že za ich dizajnom sa skrýva zaujímavý príbeh. Tieto prístrešky boli súčasťou sofistikovaného systému prvkov mestského mobiliáru, ktorý pred vyše štyridsiatimi rokmi navrhli architekti **Peter Jančo**, **Pavol Mrázek** a **Marián Šulík**.

Pečať na Petržalke

Jančo a Mrázek pracovali od 70. rokov 20. storočia v bratislavskom Stavoprojekte. Išlo o štátnu projektovo-inžiniersku organizáciu, cez ktorú sa realizovali takmer všetky štátne zákazky nielen v Bratislave. Architekti a inžinieri

Stavoprojektu navrhovali okrem samostatných budov aj kompletne sídliská – od urbanizmu, cez typizované projekty až po architektúru jednotlivých budov občianskej vybavenosti. Práve tým sa prevažne venovali Jančo a Mrázek, ktorí stoja za viacerými projektami aj v Petržalke. Navrhli napríklad DK Zrkadlový háj, telocvičňu na Znievskej či osvetové centrum na Námestí republiky, kde roky sídlilo Divadlo Ludus, ktoré neskôr (bez vedomia autorov) prestavali na bowlingové centrum.

Projekt, na ktorom spolupracovali aj s architektom Mariánom Šulíkom, však špeciálne vyniká kvalitou, rozsahom a komplexnosťou. Je to dielo, ktoré v sebe spája architektúru a priemyselný dizajn. Od 80. rokov sa stalo dôležitou súčasťou Bratislavy a v nemalej miere sa podieľalo na vizuálnej identite verejného priestoru.

Prototyp prístrešku pre MHD na Ružinovskej ulici, 1978. | Foto: Archív Peter Jančo

Prístrešok ako mantinel

Koncom 70. rokov 20. storočia sa trojica architektov zúčastnila súťaže na návrh autobusových prístreškov, ktorú vypísal Dopravný podnik mesta Bratislavy. Ich červený zaoblený prístrešok, ktorý zostával z konštrukcie z oceľových trubiek a laminátového „obalu“ zaujal funkčnosťou a variabilitou konštrukčných prvkov a – vyhral. Prvý prototyp osadili na Ružinovskej ulici v roku 1978. Keďže laminátovú časť vyrobili v podniku Slovsport Topoľčany – vyrábala sa rovnakou technológiou ako hokejové mantinely – prístrešok nazývali aj Prístrešok Slovsport (pod týmto názvom nájdete na internete množstvo jeho fotografií).

S budovaním nových sídlisk – v tom čase hlavne Petržalky – vznikla v Stavoprojekte potreba riešenia prvkov jednotného mestského mobiliáru. Keďže prístrešky MHD boli už zavedené a ukázalo sa, že dobre fungujú, vypracovali na ich základe Jančo a Mrázek systém, z ktorého sa dali modifiká-

ciou jednotlivých prvkov vytvárať rôzne objekty. Systém nazvali URBANA a okrem zastávok sa z neho dali vytvoriť kontajnerové stojiská, prístrešky podchodov, pasáže, telefónne búdky i trhové stánky.

Stojiská, podchody, stánky

Kontajnerové stojiská s typickou žltou laminátovou zaoblenou strechou môžeme dodnes v Petržalke vidieť v hojnom počte. Stále plnia svoju funkciu, i keď niekde laminátové striešky nahradili plechové.

Z troch oranžových podchodov na Dolnozemskej ceste funguje už len jeden, bohužiaľ, spolu s podchodom na Rusovskej ceste „modernizáciou“ podstatne stratil pôvodný architektonický výraz. Charakteristicky vymodelovaný tvar prístrešku nahradil plech, ktorý prekrýva oceľové rúrky a absolútne neguje princíp založený na priznaní konštrukcie s tým, že laminátový prístrešok bol upevnený pod ňou.

Trhovisko na Topoľčianskej, okolo 1985. | Foto: Kamil Beladič

Realizáciu výskumu podporil z verejných zdrojov formou štipendia Fond na podporu umenia.

Systémom URBANA boli realizované aj trhové stánky na Topoľčianskej (vtedy Rybalkovej – trhovisko už neexistuje, plocha slúži ako parkovisko) a Mlynarovičovej, kde sa dajú nájsť dodnes – aj keď pod rôznymi názvami a prístavbami.

Systém zahŕňal aj ďalšie modifikácie ako sedenie alebo telefónna búdka. Dokonca počítal s využitím projekcie či s osadením reproduktorov do prístreškov, ktoré mali tvoriť pešie „interaktívne“ pasáže. Tie sa, žiaľ, už do výroby dostať nepodarilo.

Je veľká škoda, že o tomto výnimočnom dizajnerskom počíne, ktorý veľkou mierou zasiahol do vizuality verejných priestorov Bratislavy (najmä Petržalky), sa vie veľmi málo; a to, čo by bolo v iných krajinách cenené a ospevované, nevieme u nás doceniť.

Martin Kleibl | Kontajnerové stojisko. | Foto: Martin Kleibl

PO ROKOCH OBJAVILI STRATENÉ DIELO

Zdalo sa, že drevená plastika Ludwiga Korškoša nenávratne zmizla. Po prečítaní článku v Našej Petržalke sa ozval riaditeľ školy na Švabinského, že visí u nich vo vestibule.

Zázraky sa dejú aj v umení. Jeden zažil nedávno **Martin Kleibl**, známy petržalský aktivista, kolega z Kultúrnych zariadení Petržalky (KZP) a autor série článkov Skryté príbehy petržalského umenia, ktoré vychádzajú v Našej Petržalke.

Ešte v letnom dvojčíse (Naša Petržalka 7-8/2024) spomenul viaceré diela z lokality Námestia republiky, ktoré zo svojich pôvodných miest zmizli – či už počas rekonštrukcie alebo prestavby. „V budove Cik Cak Centra, v sále, ktorá dnes slúži ako obradná a koncertná sieň, sa nachádzal na jednej zo stien veľký drevený reliéf s názvom **Strom života** od Ludwiga Korškoša. Dielo zúhadne zmizlo pri prestavbe interiéru a spolu so vzácnym dreveným richtárskym stolom zdobeným vyrezávaným petržalským erbom sa ho dodnes nepodarilo vyhľadať,“ píše Kleibl. „Pátral som aj u bývalého riaditeľa KZP, Ladislava Snopka, nikto nevedel, kam sa dielo podelo. Skrátka – považovali sme ho za nenávratne stratené,“ dopĺňa.

Dielo L. Korškoša Strom života sa po desaťročiach vrátilo na svoje pôvodné miesto – do Cik Cak Centra. | Foto: Martin Kleibl

Preto keď do KZP v polovici septembra zavolať riaditeľ Odborného učilišťa a Praktickej školy Švabinského 7, **Eduard Filo**, v prvom okamihu neveril svojim ušiam. „Povedal mi, že presne tento drevený reliéf mali na stene vo vestibule školy,“ prezrádza Kleibl. „Počas nedávnej rekonštrukcie ho zložili, a keďže znížili výšku stropu, už sa im na stenu nezmestí. No v novinách Naša Petržalka sa dočítal, že pôvodne bol súčasťou Cik Cak Centra, tak či by sme ho nechceli späť,“ opisuje.

Samozrejme, že chceli. „Bol som sa naňho pozrieť, je v perfektnom stave. Po dohode s riaditeľom KZP Martinom Kočíškom sme sa rozhodli, že ho prevezieme a vrátíme ho do Cik Cak Centra,“ približuje Kleibl. „Tentoraz sme ho však neumiestnili do obradnej siene, ale do vestibulu – tam bude viac na očiach.“

Martina Štefániková

PETRŽALSKÁ AKADÉMIA VZDELÁVANIA: TRI PREDNÁŠKY PREDSTAVIA LETCOV, SCÉNOGRAFIU I REKLAMU

Letci z Prešporka vo Veľkej vojne 1914 – 1918; Scénografia je desaťboj a Svet, spoločnosť, kreativita a scitlivovanie vo farbách reklamy – to sú názvy troch prednášok, ktoré v rámci unikátneho projektu Petržalská akadémia vzdelávania (PAV) v októbri pripravila Knižnica Petržalka.

Letci z Prešporka vo Veľkej vojne 1914 – 1918

Vedeli ste o tom, že počas prvej svetovej vojny významne zasiahli do bojov aj letci z Prešporka, ktorí bojovali pod krídlami rakúsko-uhorskej monarchie? Ich pôvod bol rôzný, od aristokratov po mladíkov zo skromných pomerov. O legendárnej Cisárskej

letke, ale aj o tom, ako sa vyvíjalo letectvo v prvej svetovej vojne v pondelok **14. októbra o 17:30** v knižnici na Prokofievovej 5 porozpráva **Juraj Červenka**. Tejto téme sa venuje dlhodobá a vyšla mu i kniha o slovenských pilotoch v 1. svetovej vojne.

Scénografia je desaťboj

Profesor scénograf **Peter Čanecký** od roku 1991 pôsobí ako pedagóg na Katedre scénografie Divadelnej fakulty VŠMU – v súčasnosti je aj jej vedúcim. Svoje tvorivé koncepty rozvíja najmä s režisérom **Romanom Polákom**, ale aj inými etablovanými režisérmi doma aj v zahraničí. Je niekoľkonásobným držiteľom divadelného ocenenia Dosky. Podieľal sa tiež na výprave viacerých českých

a slovenských filmov, spolupracoval s **Jurajom Jakubiskom** (Lepšie byť bohatý a zdravý ako chudobný a chorý a Nejasná správa o konci sveta) či **Jakubom Nvotom** (Kruté radosti, Muzika). Je držiteľom ceny Český lev 2016 a ceny Slnko v sieti 2016 za film **Alice Nellis: Sedem zhavranelých bratov**. Prácu scénografa priblíži vo štvrtok **17. októbra o 17:30** na Prokofievovej 5.

Októbrové vzdelávanie ukončí prednáška známeho filmového kritika, publicistu, šéfa portálu kinema.sk a moderátora relácie Screener **Petra Konečného** Svet, spoločnosť, kreativita a scitlivovanie vo farbách reklamy. Viac sa už dozviete v pondelok **28. októbra o 17:30** - rovnako na Prokofievovej 5.

PRVÝKRÁT DO ŠKOLY – PRVÝKRÁT DO KNIŽNICE

Prváčikovia základných škôl a prváci stredoškôláci majú počas školského roka 2024/2025 možnosť získať v petržalskej knižnici čitateľský preukaz ZDARMA.

KINEDOK V KNIŽNICI: 66 SEZÓN

V roku 1936 vstúpila do života multi-národnej spoločnosti v Košiciach Mestská plaváreň. Bolo to miesto, kde sa stierali nielen národnostné, ale i majetkové rozdiely, ba dokonca možno smelo povedať, že stará plaváreň v istom zmysle zosobnila demokraciu.

Dokument **Petra Kerekesa** je nielen sentimentálnym obrazom starej plavárne, ale aj vlastnou výpoveďou režiséra o príslušnosti k miestu a ľuďom. Film je poskladaný z niekoľkých príbehov odohrávajúcich sa na košickej starej plavárni v období rokov 1936 až 2002. Pokochať sa atmosférou môžete vďaka európskemu projektu Kinedok vo štvrtok **10. októbra o 17:30** v Klube pod terasou v knižnici Vavilovova 26.

Peter Kerekes
Martin Kollár
Marek Piaček

66 SEZÓN

Dokumentárny film 2003

10.10.2024

17:30

Knižnica Petržalka
Klub pod terasou
Vavilovova 26

PETRŽALSKÉ SÚZVUKY FERKA URBÁNKA 2024

Jubilejný 35. ročník celoslovenskej literárnej súťaže, do ktorej sa prihlásilo 132 účastníkov s 274 literárnymi prácami, hodnotili porotcovia **Marta Hlušíková, Dado Nagy** a **Erik Ondrejčíčka**. Kto zvíťazil v jednotlivých kategóriách súťaže, sa dozviete v piatok **25. októbra o 10:00** v Cik Cak Centre na Jiráskovej 5, nasledovať bude hodnotiaci seminár v pobočke na Prokofievovej 5. Vyhodnotenie bude aj **streamované**. Už vo štvrtok **24. októbra o 17:30** sa môžu všetci milovníci literatúry stretnúť s autorkami a autormi vydavateľstva Ikar na literárnom posedení.

Stranu pripravila Viera Némethová
Knižnica Petržalka

KULTÚRNE ZARIADENIA PETRŽALKY

www.kulturavpetrzalke.sk

VÝBER PROGRAMU - OKTÓBER 2024

DOM KULTÚRY ZRKADLOVÝ HÁJ

ut 01.10. | 16:00 | vstup voľný **PETRŽALSKÝ SENIORFEST**
KYTICA POZDRAVOV otvorenie festivalu

št 03.10. | 19:00 | 10/ 8 € seniori
TRADITIONAL REVIVAL BAND
JAZZ ZO STRIEBORNÉHO PLÁTNA

so 04.10. | 21:00 | 14 € **DUŠAN VLK**
KRST ALBUMU DUŠA UNDERGROUNDU

po 14.10. a ut 29.10. | 19:00 | 22 €
HOMO PANELLUS (ČLOVEK PANELOVÝ)
divadelná komédia
Vznik inscenácie z verejných zdrojov
podporil Fond na podporu umenia
a International Visegrad Fund.

ut 15.10. | 15:00 | vstup voľný **PETRŽALSKÝ SENIORFEST**
NESTARNÚCE MELÓDIE V LATINO RYTME

št 17.10. | 19:00 | 10/ 8 €
MILOŠ ŽELEŽNÁK TRIO jazzový koncert

so 19.10. | 20:00 | 15/ 12 € **OBLAČNÝ SYSTÉM**
& **TALENT TRANSPORT** dvojkonzert

po 21.10. | 19:00 | 20 €
ZAHRÁTE MI MANŽELA? ALEBO
MALIAR IZIEB divadelná komédia

st 23.10. | 19:00 | 23/ 19 €
LET ČÍSLO 124 absurdná komédia

št 24.10. | 18:30 | 15/ 7 € seniori **PETRŽALSKÝ SENIORFEST**
KVARTETO divadelná hra

pia 25.10. | 20:00 | 10/ 8 € **MEOWLAU X VAL & ELECTIONS**
IN THE DEAFTOWN dvojkonzert

so 26.10. | 19:00 | 20 €
VEČER AUTENTICKÉHO FOLKLÓRU
PRIEREZ NAJÚSPEŠNEJŠÍCH VYSTÚPENÍ
Ján AMBRÓZ - horehronský spevák
OČOVSKÝ ROZKAZOVAČI z Očovej,
LH ANREJA ZÁHORCA, Mužská speváčka
skupina FS ŠUMIAČAN, FS GYMNÍK, FS EKONÓM,
FS TECHNIK, FS NAFURT, LH PETRA KUŠTÁRA
Podujatie sa koná pod záštitou Jána Hrkču,
starostu MČ Bratislava-Petržalka,
v spolupráci s V. Bajanom, ProFolklorika n.f.
Podujatie podporila Nadácia SPP.

ne 27.10. | 15:00 | 12/ 11 €
ROZPRÁVKOVÁ NEDELA
TELKA STRÝKA BALTAZÁRA muzikál

st 30.10. | 18:00 | 6/ 5 €* **Ladies Night: TATAMI
špeciálne filmové večery nielen pre ženy
r. G. Nattiv, GR, 2023, MN-15, 105 min.
* v cene vstupenky: welcome drink,
kozmetické poradenstvo, tombola**

št 31.10. | 16:00 | vstup voľný **PETRŽALSKÝ SENIORFEST**
Z ÚCTY K VÁM ukončenie festivalu

DOM KULTÚRY LÚKY

so 05.10. | 13:00 - 21:00 | 7/ 5 €
ZVUK24 podujatie o zmysle zvuku

po 07.10. - 30.11.
ZA HRANICE výstava výtvarných prác
Ingrid RUDAVSKEJ, vernisáž 7.10. o 18:00

st 09.10. | 19:00 | 8 €
STAROVAL muzikál, dráma
OCHOTNÍCKE DIVADLO TANDEM

FESTIVALOVÝ MARATÓN KVALITNEJ
FOLKOVEJ A BLUESOVEJ HUDBY

pia 11.10. | 19:00 | 7 €
FOLK BLUES SESSION
BRŇNO DOBROTA & BLUES RULES
SOŇA HORNÁKOVÁ
GRAPEFRUIT DEATH

so 12.10. | 18:00 | 10 €
LIVIN' BLUES 2024
P.P.BAND / POWER PULSE BAND/
KIERO GRANDE
ANDI RAY HAVERDA BAND
THE BLACK HOLE /USA/
permanentka na 2 dni 13 €

ne 13.10. | 10:00 | 5 €
ROZPRÁVKOVÁ NEDELA
TROJRUŽA - NEVADIVADLO

st 16.10. | 18:00 | vstup voľný **PETRŽALSKÝ SENIORFEST**
S TVOJOU DCÉROU NIKDY! komédia
DIVADLO ENDORFIN

št 17.10. | 18:00 | 15 €
TVORIVÝ BABINEC S MARTINKOU
tvorivý večer s M. KAZDOVOU

pia 25.10. | 16:00 | vstup voľný **PETRŽALSKÝ SENIORFEST**
ČAJ O ŠTVRTEJ s DUO SERVUS

št 24.10. | 18:00 | 15 €
LADIES ART VÝTVARNÝ VEČER S MONIKOU

pia 25.10. | 19:00 | 7 €
AKO DOSTAŤ DIEŤA Z DOMU komédia
DIVADLO TANDEM

po 28.10. | 19:00 | 8 €
CIGÁNSKE SRDCE muzikál

st 02., 09., 16., 23., 30.10. | 9:30 | 3 €
ZDRAVÝ CHRÁT

st 02., 09., 16., 23.10. | 17:30 | 3 €
HAPPY DANCE KIDS

št 03., 10., 17., 24., 31.10. | 17:00 | 3 €
ZDRAVOTNÉ CVIČENIE

št 03., 10., 17., 24., 31.10. | 19:00 | 3 €
LATINO ZUMBA

ne 06., 13., 20., 27.10.
15:00 - 18:00 | 3 € / osoba / hodina
STOLNÝ TENIS PRE VEREJNOSŤ

po 07., 14., 21., 28.10.
8:00 - 12:00 | 1 € / osoba / hodina
RAKETOVÍ SENIORI

po 07., 14., 21., 28.10. | 9:30 - 11:00
3 € rodič + dieťa / 4 € rodič + 2 deti
ČARBANIČKY

po 07., 14., 21., 28.10. | 19:00 | 3 €
JOGA

CC CENTRUM

st 02., 09., 16., 23., 30.10. | 09:00 | 2 €
st 02., 09., 16., 23., 30.10. | 10:00 | 2 €
po 07., 14., 21., 28.10. | 09:00 | 2 €
po 07., 14., 21., 28.10. | 09:00 | 2 €
CVIČENIE PRE PETRŽALSKÉ SENIORKY

ut 08.10. | 16:00 - 18:00 **PETRŽALSKÝ SENIORFEST**
KROJOVANÉ BÁBIKY výstava

št 10.10. | 17:00 | vstup voľný **PETRŽALSKÝ SENIORFEST**
CESTOVATEĽSKÝ KLUB
SINGAPORE A SABAH - BORNEO

st 16.10. | 17:00 | vstup voľný **PETRŽALSKÝ SENIORFEST**
ZLATÉ TELEVÍZNE NÁVRATY
host Alena HERIBANOVÁ

so 19.10. | 18:00 | vstup voľný **PETRŽALSKÝ SENIORFEST**
MUSIC MOMENTS hudobný recitál
Michal KAPRÁLIK, Noemi MUKOVÁ

ne 20.10. | 17:00 | 3/ 2 €
KONZERVATORISTI V PETRŽALKE
koncertné vystúpenie študentov a
pedagógov Konzervatória, Tolstého 11

zmena programu vyhradená

SAMOSPRÁVNE KRÚŽKY PRILÁKALI DOTERAZ UŽ 300 FUTBALISTOV

Petržalka úspešne odštartovala premiérový školský rok s futbalovými krúžkami vo svojej réžii.

Z veľkého záujmu rodičov malých futbalistov a futbalistiek sa samospráva tešila hneď po oznámení spustenia krúžkov. Aj preto neskôr k skupinám na **ZŠ Dudova**, **ZŠ Nobelovo námestie**, **ZŠ Holíčska** a **CZŠ Narnia** pribudla možnosť prihlásiť deti aj v rámci **ZŠ Gessayova**. Na svoje si po novom prídu aj škôlkari z **MŠ Bohrova**, kde po dopyte zo strany rodičov samospráva reagovala

vytvorením krúžku špeciálne pre deti z tejto škôlky.

„Z vysokého záujmu sa úprimne teším, po miestach v krúžkoch sa doslova zaprášilo. Aj preto sme ich do ponuky neskôr ešte niekoľko pridali a do rodiny nám pribudla aj prvá materská škola. Nie je vylúčené, že sa k nej postupne pridajú aj ďalšie. Svoje deti k nám stále môžete zapísať, môžem sľúbiť, že sa im budeme venovať so sto percentným nasadením,“ hovorí odhodlane šéftrener **Karol Milko**.

Na futbalových tréningoch pod vedením Karola Milka panuje skvelá nálada.
Foto: MČ Bratislava-Petržalka

Všetky informácie nájdu záujemcovia na webe petrzalkasportuje.sk.

ĎALŠÍ ÚSPECH TENISTU LÖRINČÍKA

Člen TK Petržalka rozšíril svoju bohatú medailovú zbierku.

Tenista **Max Lörinčík** spolu so svojím deblovým partnerom **Riichardom Križanom** vybojovali na Majstrovstvách Európy do 14 rokov v českom Moste bronz v súťaži štvorhry.

Mladý petržalský talent výkonomi v tomto roku nadväzuje na úspešný vlnajšok, v ktorom

bol strojom zisku striebornej medaily na majstrovstvách Európy tímov do 12 rokov. Nechýbal tiež vo výbere **TK Petržalka** pri zisku titulu majstrov Slovenska družstiev do 12 rokov a dve ďalšie medaily pridal na Európskom festivale hráčov do 12 rokov na Malorke.

Medailisti s reprezentačným trénerom mládeže Martinom Zathureckým.
Foto: Slovenský tenisový zväz

NOVÝ STOLNOTENISOVÝ KLUB HĽADÁ MLADÉ TALENTY

V tíme trénerov je aj čerstvá Osobnosť Petržalky.

Do zoznamu petržalských klubov pribudol nový člen, tentokrát stolnotenisový. Reč je o **ŠKST Petržalka**, ktorý vznikol v roku 2024 spojením hráčov z troch petržalských klubov.

Aktuálnu členskú základňu tvorí **15 registrovaných hráčov**, ktorí reprezentujú klub v druhej, tretej a štvrtej lige v Bratislavskom kraji. Klub sídli na Spojenej škole Svätej rodiny na Gerce-novej ulici a v týchto dňoch hľadá stolnotenisové talenty vo veku **7 až 15 rokov**. Tréningy budú na Gerce-novej prebiehať v utorok a štvrtok od 16:00 do 18:00, registrácia je možná prostredníctvom e-mailu skst.petrzalka@gmail.com.

Zaujímavosťou je, že v trénerskom tíme je aj novo-pečená Osobnosť Petržalky **Alica Grofová-Chladeková**. Legenda stolného tenisu v roku 1973 na majstrov-

stvách sveta v Sarajeve získala historické striebro vo dvojhre žien a bronzovú medailu s **Josefom Dvořáčkom** v zmiešanej štvorhre.

ŠKST má za sebou svoje prvé ligové zápasy. | Foto: Facebook ŠKST Petržalka

HÁDZANÁROM VSTUP DO SEZÓNY NEVÝŠIEL

V úvodných štyroch kolách sa výhry nedočkali.

Zverencov trénera **Ľuboša Hudáka** môžu mrziť predovšetkým domáce vystúpenia v úvode ročníka Niké Handball Extraligy. Kým HC Záhoráci podľahli vo štvrtom kole o dva góly s Modrou, v tom druhom prehrali dokonca o jediný gól. A keďže výhry neprišli ani na palubovkách v Bojniciach a v Nových Zámkoch, po štyroch kolách je ŠKP na chvoste tabuľky. Najbližší domáci zápas odohrá ŠKP v Dome športu 5. októbra, do Bratislavy pricestuje favorizovaná Považská Bystrica.

Stranu pripravil
Dávid Pavlík

ZÁVODISKO, Š.P.
VÁS POZÝVA

DOSTIHOVÁ JESEŇ JE TU!

Nepremeškajte záver dostihovej sezóny!

06.
okt.
13:00

20.
okt.
12:00

03.
nov.
12:00

www.zavodisko.sk

PRÍDAJ SA A ZAŽI JESENNÉ PRÁZDNINY A HALLOWEEN AKO NIKDY PREDTÝM! NEBOJ SA, BUDE ŤE STRAŠIDELNE SKVELÉ!

PETRŽALKA

PETRŽALKA
ŠPORTUJE

HALLOWEEN AQUA CAMP 2024

Denný plavecký tábor pre deti vo veku 6 - 15 rokov

99 €

30. 10. - 1. 11.

28. 10. - 1. 11.

135 €

MOVIE NIGHT
Prespávačka

<p>„Telo objavili v prázdnom dome neďaleko Cordobského ranča, ikonického miesta z čias, keď sa Madrid boril s predajom drog, ... (znenie tajničky).“</p> <p>Výhercom krížovky z čísla 9/2024 sa stáva Vojtech Homoly.</p> <p>V októbrovej krížovke hráte s vydavateľstvom Albatros Media o napínavú kriminálku Cigánska nevesta od troch španielskych spisovateľov vystupujúcich pod pseudonymom Carmen Mola.</p> <p>Držíme palce!</p> <p>Ljndeni</p>						Pomôcky: Alima, Ama, tao, gomut, Kean	Postřčila	Ochrvnutie, paralýza	Anglický herec (Edmund, 1787-1833)	Expected Time to Kill (skr.)	Popevok			
						Podmúrok							2. časť tajničky	Orgán zraku
						Nezištne								
						Popruh (hovor.)							Chránená krajina	
						Najväčší alpský prítok Dunaja						Čínsky bubon	Náplň cigaret	
						Lambert (zn.)						Masť (angl.)		
						Čes. hovor. súhlas						Zostatok dlhu		Okrem iného (skr.)
Autor: Blah.	Predložka vedľa	Počnúc	Ničí v ohni	Starorímsky pozdrav	Osobné zámeno		Blaho, prospech							
					Chem. zn. líta		Oslovenie dámy							
Udieralo nohou						Zameriavači								
						Zručný majster								
Uduší, uškrť (zast.)						Forma jap. divadla			Boxerská (skr.)					
						Plod baná- novníka								
Pomôcky: fat, kabuki, arzia, Reik	Okresná kalamitná komisia	Levoča (EČV)			Stanem sa			Akže						
		1. časť tajničky			Stavebná hmota			Bežala						
Pookrej				Batát, po česky				Orgán sluchu						
				Trup, pás				Rieka v Kongu						
Jodid draselný (vz.)			Džínsovina				Air-to-air (skr.)		Japonské sídlo					
			Nepřízvučná doba v takte				Bowels Not Opened							
Štvrťrok						Bicha, po česky								
						Ustanovuj								
	Súhv.zimnej oblohy					Unikát (kniž.)								
	Ár, po česky					Brzdí (hovor.)								
Mušské meno						Hřba, kopa								
						Nádrž na vodu								
Mexická hudobná skupina					Hlas kačice		Alfréd (dom.)		Čin, úkon					
					Gálium (zn.)		Písomná skúška							
	Tu máš			Druh palmy				Aleba (kniž.)						
	Značka Pascalu			Podzemný cicavec				Mestské kult. stred.						
Písmeno gréckej abecedy, Ludolfovo číslo			Mučím, trýznim					Okej (skr.)						
			Elektrická energia					Citoslovce údivu						
Americký (skr.)					Citoslovce povzdychu		Člen skautingu							
		Filmový mimo- zemšťan			Levoča (EČV)		Hormón vylučovaný hypofýzou (lek.)							

Odpovede zasielajte na e-mail noviny@petrzalka.sk do **27. októbra 2024** v predmete správy so slovom Tajnička.

Zaslanie viacerých e-mailov nezvyšuje vaše šance na výhru.